

ΕΤΟΣ 5'.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Νοεμβρίου 1903.

ΑΡΙΘ. 21.

Ἐπιμελήτης τῆς Συντάξεως ΚΩΝΣΤ. ΛΥΚΟΡΤΑΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ε

Συνεχίζοντες τὴν ἐν τῷ ἀριθ. 18 φύλλῳ διακοπεύσαν μελέτην ἡμῶν περὶ ἀναθεωρήσεως τοῦ Πολιτεύματος σημειοῦμεν σήμερον ὅτι ἵνα ἐπιτευχθῇ αὕτη ἐντὸς τῆς συντομωτέρας κατὰ τὸ δυνατόν προθεσμίας, δεόν νὰ μὴ παρέλθῃ ἄγονος ἢ ὑφεστῶσα περίοδος τῆς Βουλῆς, ἀλλ' ἀπὸ ταύτης νὰ γένηται ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἐνεργείας πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἀρθροῦ 107 τοῦ Συντάγματος, διότι οὕτω δύναται νὰ κατορθωθῇ, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους, νὰ γείνη ἡ ἀναθεώρησις κατὰ τοῦ ἐξῆς τρόπον :

Συμπεριλαμβανόμενης τῆς Βουλῆς μετὰ τὴν ἔκπνευσιν τῆς τεσσαρακονθημέρου διακοπῆς, ἥτις ἐδόθη διὰ τοῦ προχθὲς ἀνακοινωθέντος Β. Διατάγματος, εὐθύς κατὰ τὰς πρώτας αὐτῆς συνεδριάσεις, καὶ πρὸ πάσης ἄλλης κοινοβουλευτικῆς ἐργασίας, εἰσάγεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, — ἐὰν αὕτη ἀσπάζεται τὴν ἀναθεώρησιν, — ἢ ὑπὸ ἐμάδος βουλευτῶν, — ἐὼς ἢ Κυβέρνησις δὲν θέλει ἢ δεῖκνυται ἀδιάφορος, — ἢ πρότασις τῆς Ἀναθεωρήσεως, συνοδευομένη ὑπὸ λεπτομεροῦς ἐκθέσεως περὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων. Ἡ πρότασις καὶ ἡ ἐκθεσις συζητοῦνται καὶ, εὐρισκομένης τῆς Βουλῆς ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ ἢ, τοῦλάχιστον, διὰ τῶν τριῶν τετάρτων τῶν βουλευτῶν, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ 107ον ἀρθρον, γίνεται δεκτὴ ἡ ἀναθεώρησις. Ψηφίζεται εἴτα ὁ προϋπολογισμὸς καὶ τὰ μᾶλλον ἐπείγοντα νομοσχέδια καὶ ἡ Βουλὴ διαλύεται, διατασσομένων ἐκλογῶν κατὰ Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον. Κατὰ Ἰούνιον συνέρχεται ἡ νέα Βουλὴ, ἥτις οὐδένα ἄλλον θὰ ἔχη προορισμὸν ἢ νὰ ψηφίσῃ, τὸ δεύτερον ἤδη, τὴν πρότασιν τῆς ἀναθεωρήσεως, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν βουλευτικὴν περίοδον. Εὐθύς κατόπιν, χωρὶς νὰ ἀψηφαίετο οὐδενὸς ἄλλου ζητήματος διαλύεται καὶ ἡ Βουλὴ αὕτη καὶ νέαι ἐκλογαὶ διατάσσονται, τὴν φορὰν ταύτην ὅπως ἐκλεγῇ ἡ εἰδικὴ ἐκ διπλάσιου ἀριθμοῦ βουλευτῶν Βουλὴ, ἥτοι τὸ ἀρμόδιον Σῶμα νὰ ἐπεξεργασθῇ τὴν Ἀναθεώρησιν. Αἱ ἐκλογαὶ ἐνεργοῦνται ἐντὸς τοῦ ἐπιόντος Αὐγούστου, κατὰ δὲ τὸν Ὀκτώβριον ἢ Νοέμβριον τοῦ 1904 συνέρχεται τὸ ἀναθεωρητικὸν Σῶμα ὅπως ἐκπληρῶσῃ τὰ ὑψηλά του καθήκοντα.

Οὕτως εἶναι δυνατόν, ἐντὸς ἐνὸς καὶ μόνου ἔτους, νὰ ἐκτελεσθῶσι πάντες οἱ διαγραφόμενοι τύποι ἐν

τῷ ἀρθρῷ 107, γινομένων, κατ' ἀνάγκην, δύο διαδοχικῶν διαλύσεων τῆς Βουλῆς, πρᾶγμα ὀχληρὸν μὲν καὶ δαπανηρὸν, οὐχὶ δὲ καὶ πάντῃ ἀσκοπον, προκειμένου νὰ συντελεσθῇ, ἐντὸς βραχυτάτης προθεσμίας, ἐν τόσον μέγα γεγονός, ὅσον ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Πολιτεύματος ἡμῶν, ἣν πάντες κρίνομεν ἀναγκαίαν καὶ δὴ ἐπείγουσαν.

Ἐννοεῖται πάντα ταῦτα γράφομεν, παραδεχόμενοι ὅτι τὸ ἔθνος εὐρίσκεται ὁμόφωνον διὰ τὴν ἀναθεώρησιν, τὴν δὲ ὁμοφωνίαν του δύναται νὰ τὴν ἐκδηλώσῃ, ὡς ἐγράφομεν ἐν προηγουμένῳ ἀρθρῷ, διὰ ψηφισμάτων πάντων τῶν δημοτικῶν Συμβουλίων, τῶν διαφόρων σωματείων κλπ. πρὸς τὸν Βασιλέα, τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Βουλὴν, ἐκφραζομένων περὶ τῆς ἀμετατρέπτου θελήσεως τοῦ ἔθνους, ὅπως ἀναθεωρηθῇ τὸ Πολίτευμα.

Νομίζομεν δὲ, ὡς καὶ προηγουμένως ἐγράφομεν, ὅτι τὰ ψηφίσματα ταῦτα καὶ τὴν κοινὴν ἐν γένει γνώμην δύναται νὰ καθοδηγήσῃ καὶ προκαλέσῃ ὁ Πολιτικὸς Σύλλογος, ἂν πράγματι ἐφίεται εὐσυνειδήτως τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ πολιτεύματος, ἐπωφελοῦμενος τῆς τεσσαρακονθημέρου διακοπῆς τῆς Βουλῆς καὶ παραιτούμενος ὀριστικῶς τῶν περὶ συγκλήσεως ἐθνοσυνελεύσεως παρατόλμων ἰδεῶν του. Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, ὡς ἀρκούντως κατεδείξαμεν ἤδη, καὶ ἀσκοπος εἶναι καὶ ἐπιδραβῆς εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἔθνους, καθὸς ὅζει ἐπαναστατικῆς πυρίτιδος, τὸ δὲ ἔθνος μίαν μόνην εὐρίσκει λύσιν διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ πολιτεύματός του, τὸν κατὰ τὸ ἀρθρον 107 διαγραφόμενον νόμιμον καὶ συνταγματικὸν τρόπον.

Κ. Λυκόρτας

ΑΙ ΜΟΝΑΙ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

(Συνέχεια)

Ἄλλ' ἐπικνέλωμεν εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' οὓς διεπλάσσοντο ἐτι αἱ Μοναί, ἄνδρες δ' ὑπέροχοι τὴν διανοίαν καὶ ἔξοχοι ἐν ἀρεταῖς ἐρρυθμιζόν συστηματικῶς τὸν μοναχικὸν βίον κατὰ τρόπον θαυμάσιον. Ὁ Μέγας Βασιλεὺς, ἀφιερωθεὶς αὐτὸς εἰς τοιοῦτον βίον, ἔδρυσεν ἰδίαν Μονὴν ἐν Πόντῳ¹, ἔξοχόν τι καὶ ἐράσμιον ἐνδιαί-

1. Ἡ Μονὴ αὕτη ἔκειτο παρὰ τὴν Κερασσοῦντα, εἰς ὄρος, «Ἁγίος Βασίλειος» ἔκτοτε καλούμενον, προέχον ὡς πυραμὶς, οὐχὶ πολὺ μακρὰν τῆς παραλίας καὶ θαυμασίως φαινόμενον ἐκ τῆς θαλάσσης.

τημα, καί ἔθεσπισε τὸ κοινωβιακὸν σύστημα, τόσα γράψας καὶ τόσας καταλιπὼν τοῖς Μοναχοῖς ὑποθήκας. Τούτου δὲ βάσις ἦν ἡ ἐν κοινῷ ἀναχώρησις εἰς τόπους ἐρημικούς, τὰς Μονὰς, καὶ ἡ ἐν ταύταις ἐπίδοσις εἰς φιλόπονον μελέτην τῆς θρησκείας καὶ εἰς ἐξήγησιν καὶ τελειοτέραν ἀσκήσιν αὐτῆς, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς ἄλλας ἐργασίας πρακτικάς. Διὰ τοῦτο δὲ εἰς τὸ ἐξῆς αἱ Μοναὶ ἰδρύνοντο ἐκτός μὲν τῶν πόλεων, ἐν τόποις προσφόροις τῷ ἐπιδιωκόμενῳ σκοπῷ καὶ εὐρέστοις πρὸς διαίτησιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅλως μακρὰν τῆς κοινωνίας, ἀφοῦ αὐτὴ κυρίως ἦν ὁ σκοπὸς τοῦ μελετητικοῦ καὶ ἐργατικοῦ βίου τῶν Μοναχῶν ἐν τοῖς ἀναχωρητηρίοις. Τὸ σύστημα τοῦτο, κατὰ κανόνα, διέπει ἐτι καὶ νῦν τὰς ὀρθοδόξους Μονὰς, ὅπου δῆποτε γῆς, τὰς ἐκπληρούσας σκοπίμους καὶ λυσιτελεῶς τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν αὐτῶν.

Γινώσκω καλῶς ὅτι ὁ μοναχικὸς βίος καὶ τὸ μοναστηριακὸν σύστημα ἔχουσι νῦν πολλοὺς τοὺς ἀντιλέγοντας, τοὺς ἔχοντας πάντοτε πρόχειρον καὶ ἀνά στόμα μίαν κατηγορίαν κατὰ τῶν Μοναχῶν καὶ τῶν Μοναχῶν, ἔτοιμον δ' ὡς βέλος ἐπὶ τῆς νευρᾶς, τὸ τελικὸν καί, κατ' αὐτοὺς, ἀπολέμητον ἐπιχειρημα, ὅτι σήμερον τάχα τὰ τοιαῦτά εἰσιν ὅλως περιττά, ἀποτελοῦντα κατὰ φύρον ἀναχρονισμόν². Φρονῶ ὁμως ὅτι οἱ ἀντιφρονούντες εἰς τὸν αἰωνόβιον τοῦτον θεσμόν τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀποφαίνονται ὅλως ἐξ ὑπογίου ἄνευ μελέτης καὶ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ θεσμοῦ, ἢ κρίνουσι προχείρως περὶ αὐτοῦ ἐκ μεμονωμένων τινῶν ἀτυχῶν περιστάσεων, ἢ καὶ δυσάρεστων ἰξαιρέσεων. Ἀναντιρρήτως δ' οἱ αὐτοσχέδιοι οὗτοι ἐπικριταὶ φωρῶνται τὸ μὲν ἀγνοοῦντες, ὡς εἶπον, τὴν ἱστορίαν τῶν Μονῶν, τὸ δὲ ἀμβλυοῦντες πρὸς τὰς ὑπηρεσίας, ὅσας καὶ παρέσχον, καὶ παρέχουσιν ἐτι καὶ νῦν, ὅσας δὲ δύνανται νὰ παράσχωσι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τὰ ἱερά καὶ πολύτιμα ταῦτα ἰδρύματα.

Αἱ ἱεραὶ Μοναὶ ἀποτελοῦσι θεσμόν τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ ἐκανονίσθησαν ἐπισήμως ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, γενόμεναι πλεονστοιχείον ὁμογενὲς τοῦ ὅλου ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Σὺν αὐταῖς ἄρα ἐθεσπίσθη καὶ ἡ τάξις τοῦ ἀγάμου κλήρου, εἰς ὃν τόσας ἀνέθηκεν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐλπίδας, περιτράνας δικαιοθεσίας εὐτυχῶς. Τὸ Μοναχικὸν τοῦτο Τάγμα ἀποτελεῖ τὰ στελέχη τῶν χρησίμων, τῶν ἀπαραιτήτων, τῶν πολυτίμων λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας. Οὗτοι δὲ δέον νὰ μορφῶνται ἐν Μοναῖς, ἐν αὐταῖς δὲ καὶ νὰ ἀσκῶνται εἰς τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὰς μελέτας, εἰς τὴν ρητορείαν, εἰς τὴν αὐταπάρνησιν, εἰς τὴν πειθαρχίαν, εἰς κόπους καὶ μόχθους καὶ εἰς πάσας, συνελόντι εἰπεῖν, τὰς ἰδιότητας, αἵτινες δύνανται νὰ καταστήσωσιν αὐτοὺς ἀξιόους τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς, ἐφ' ἣν ἐκλήθησαν. Ὁ ἔγγαμος κληρὸς ἕνεκα τῶν οἰκογενειακῶν καὶ κοινωβιακῶν ἀσχολιῶν αὐτοῦ, τῆς κατωτέρας, κατὰ γενικὸν κανόνα, μορφώσεως, τῆς ἐλλείψεως πειθαρχίας καὶ εἰδικῆς ἀσκήσεως, στερεῖται μεγάλου μέρους τῶν ἀνωτέρω προσόντων. Ἐὰν δὲ καὶ τινες τοῦ Μοναχικοῦ Τάγματος ἀπεδείχθησαν ἐνίοτε κατώτεροι τῆς κλήσεως αὐτῶν, οὐδ' ὁλως πταίουσιν αἱ Μοναὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτάς. Αἷτια

2. Ὅρα καὶ «Πραγματεῖαν περὶ τοῦ χριστιανικοῦ Κλήρου ἐν γένει», ὑπὸ τοῦ αἰδουσιματώτου ἱερέως κ. Ἡλ. Α. Καντζῆ, ἐφημερίου τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικῆς κοινότητος, (Ἀθῆναι 1891) σελ. 51.

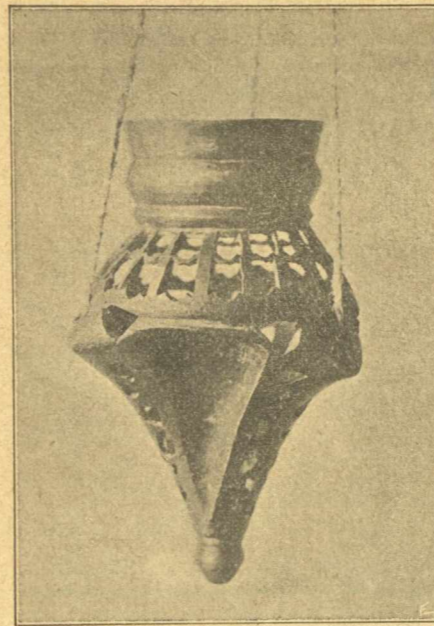
τούτου δέον νὰ θεωρηθῶσι τὸ μὲν προσωπικαὶ ἀτέλειαι καὶ κακίαι αὐτῶν, τὸ δὲ ἡ καταπτώσις, εἰς ἣν περιήλθον αἱ Μοναὶ ἐκ διαφορῶν λόγων γενικῶς, παρ' ἡμῖν δ', ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐξ ὑπικιότητος τῆς Πολιτείας. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ προβιβασθῶσιν αὐταί, ν' ἀνυψωθῶσιν, ἵνα παραγάγωσι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πάλιν τοὺς ἀγλαοὺς καρπούς, ὧν ἀπήλαυσε τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ἐν τῷ παρελθόντι ἐξ αὐτῶν. Ἄνευ τῶν Μονῶν, πῶθεν θὰ στρατολογήσῃ ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, ἢ πολλοῖς χαλεποῖς καιροῖς χειμαζομένη, τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῆς; Πῶθεν τοὺς κήρυκας τοῦ θείου λόγου, οὗ τὴν στέρησιν τόσον αἰσθάνεται ἡ κοινωνία καὶ ἡ Πολιτεία; Πῶθεν δὲ τοὺς ἀνωτάτους ποιμενάρχας, τοὺς Ἀρχιερεῖς—Ἐπισκόπους, Ἀρχιεπισκόπους, Μητροπολίτας, Πατριάρχας—ὧν ἡ ἀξία μαρτυρεῖ καὶ αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀξίαν;

Οἱ ἀντιφρονούντες εἰς τὸν θαυμάσιον τοῦτον, ἀλλὰ παρημελημένον θεσμόν, λαβέτωσαν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀκαταγώνιστον δύναμιν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις βασιζέται ἐπὶ τῶν διαφορῶν Μοναχικῶν Ταγμάτων αὐτῆς καὶ δι' αὐτῶν περισφίγγει ὀλόκληρον τὸν κόσμον, τολμᾷ δὲ, εἰς τοῦτον ἐτι τὸν αἰῶνα, ν' ἀντιτάσσεται καὶ ν' ἀντιπαράτασσεται πρὸς κραταιὰς πολιτείας καὶ κυβερνήσεις. Μαθέτωσαν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρομένων, πιεζομένη ὑπὸ τῆς Καθολικῆς, σκέπτεται νὰ ἰδρῦσῃ νῦν, ἀκριβῶς νῦν, ἐν τῷ Εἰκοστῷ αἰῶνι, Μοναχικὰ Τάγματα, ἵνα δι' αὐτῶν ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Καθολικοῦ δόγματος¹. Εἰ πέρ τις καὶ ἄλλος ἔχομεν νῦν ἡμεῖς ἀνάγκην τοιαύτης δυνάμεως, ἦν μόνον παρὰ τῶν Μονῶν δέον ν' ἀπεκδεχώμεθα. Ἐὰν αὐταὶ ἐξέπεσαν, ὀφείλομεν ν' ἀνεγείρωμεν καὶ ἐξυψώσωμεν αὐτάς, οὐχὶ δὲ νὰ εὐτελιζώμεν, πολλῶν δ' ἦσαν νὰ θεωρῶμεν ἀχρήστους καὶ ἐπιβλαβεῖς καὶ δὴ καὶ καταργητέας. Εὐτυχῶς δὲ ὁ ἡμέτερος κληρὸς, καὶ ὁ κοσμικὸς καὶ ὁ μοναχικὸς, οὐδὲν ἴδιον ἐπιδιώκει· οὔτε ἐπὶ τῶν συνειδήσεων τῆς κοινωνίας ἐπεμβαίνει, ὡς τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα τάγματα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας· τούναντίον δ' ἐλευθεριάζει καὶ ἐλευθεροφρονεῖ καὶ ἐν πάσῃ ἀνάγκῃ τοῦ Γένους πρωτοστατεῖ καὶ προκινδυνεύει.

Καὶ νῦν πάλιν στραφῶμεν πρὸς τὰς Μονὰς ἐκεῖνας, ἵνα ἴδωμεν πῶς ἐξήρνοντο εἰς τὸ προσῆκον τῇ ἀμώμφῃ Χριστιανικῇ θρησκείᾳ ὕψος καὶ πῶς ἐτελειοῦντο ἐν αὐτῇ οἱ ἀναχωρηταί, τίνα δὲ καὶ ὁποῖαν ἐργασίαν ἐξετέλουν καὶ ὁποῖας ὑπηρεσίας παρέσχον τοῖς γράμμασι, τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει. Πρὸ τούτων ὁμως κρίνω ἀναγκαῖον νὰ παραθέσω ἐνταῦθα τὴν περιγραφὴν Μονῆς, γενομένην παρ' αὐτοῦ τοῦ Πινδάρου τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἐν ἐπιστολῇ ἐπιγραφομένη «Τῷ Ἐταίρῳ Γρηγορίῳ». Ἡ «περιώνυμος»² ἐπιστολὴ αὕτη εἰκνυται ὡς μκνήτης τὸν λαβόντα αὐτὴν ἄγιον Γρηγόριον εἰς τὸν μοναχικὸν βίον.

1. Ἄγγλος κληρικὸς ἀνεκρίνου τὴν σκέψιν ταύτην ἐσχάτως ἐν Ἀθῆναις πρὸς τὸν διαπρεπῆ παρ' ἡμῖν καὶ πολυμαθῆ ἱεράρχην, τὸν Σ. Μητροπολίτην Πενταπόλεως καὶ διευθυντὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ριζαρείου Σχολῆς κ. Νεκτάριον.

2. Δωροθέου τοῦ Σχολαρίου, «Κλείς τῆς Πατρολογίας καὶ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων» (Ἀθῆναι, 1879), σελ. 88. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπευθύνεται, ὡς εἶπον, πρὸς τὸν ἄγιον Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν ἢ Θεολόγον Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ αὐτῆς μνημονεύμενος Γρηγόριος ἦν ὁ ἀπ' αὐτῶν δελφὸς τοῦ Μ. Βασιλείου, ὁ γνωστός ὡς ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἧς ὑπῆρξεν ἐπίσκοπος.

Ἀρχαιοτάτη ορειχαλκίνη κανδύλα τῆς Μονῆς Σουμελᾶ.

Ὁ ἱερός συγγραφεὺς αὐτῆς πρώτον μὲν ἀποδίδει τὴν εὐρεσιν τοῦ μαγευτικοῦ ἐκεῖνου μέρους εἰς ὑπόδειξιν τοῦ Θεοῦ· εἶτα δὲ περιγράφει τὰς καλλονὰς τῆς Μονῆς καὶ τῶν περίεξ τόπων ἀριστοτεχνικῶς, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι ὁ μοναχικὸς βίος οὔτε τὰς αἰσθήσεις τῶν ὄπαδων αὐτοῦ ἡμῶν, οὔτε τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐν τῇ φύσει ἐπιγεχυμένων δώρων τοῦ Θεοῦ ἀπέκλειεν. Ἀλλ' ἰδοὺ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς ἐπιστολῆς ταύτης:

Ἐγώ, τοῦ ἀδελφοῦ μοι ἐπιστεῖλαντος Γρηγορίου πάλαι βούλεσθαι ἡμῖν συντυχεῖν, προσθέντος δ' ὅτι καὶ σοὶ αὐτὸ τοῦτο δεδογμένον ἐστὶ, τὸ μὲν τι καὶ διὰ τὸ πολλὰκις ἀπατηθῆναι ὀκνηρῶς ἔχων πρὸς τὸ πιστεῦναι, τὸ δὲ τι καὶ ὑπὸ ἀσχολιῶν περισπώμενος, ἐπιμεῖναι οὐκ ἠδυνήθην. Δεῖ γάρ με ἠὶδν ἀπελαύνειν ἐπὶ τὸν Πόντον, ἐν ᾧ τάχα ποτέ, τοῦ Θεοῦ βουλθέντος, τῆς πλάνης λήξομεν. Μόλις γὰρ ἀπογνοὺς τῶν ματαίων ἐλπίδων, ἄς ἐπὶ σοὶ εἶχόν ποτε, μᾶλλον δὲ τῶν ὀνείρων (ἐπαινώ γὰρ τὸν εἰπόντα, τὰς ἐλπίδας εἶναι γρηγορούντων ἐνύπνια) κατὰ βίου ζήτησιν ἐπὶ Πόντον ἀπῆλθον. Ἐνθα δὴ μοι ὁ Θεὸς χωρίον ὑπέδειξεν ἀκριβῶς συμβαῖνον τῷ ἐμῷ τρόπῳ ὥστε οἷον πολλάκις εἰώθαμεν ἀργοῦντες ἅμα καὶ παίζοντες τῇ διανοίᾳ συμπλάττειν, τοιοῦτον ἐπὶ τῆς ἀληθείας καθορᾶν.

Ὅρος γὰρ ἐστὶν ὑψηλὸν βαθεῖα ὕλη κεκαλυμμένον, ψυχροῖς ὕδασι καὶ διφανέσι κατάρρυτον. Τούτου ταῖς ὑπὸ ὕψει πεδίων ὑπτιον ὑπεστόρεσται, ταῖς ἐκ τοῦ ὄρους νοτίσι διπνεκῶς παινόμενον. Ὑψηλὸν δὲ τούτῳ αὐτομάτως περιφθεῖσα ποικίλων καὶ παντοειδῶν δένδρων, μικροῦ δεῖν ἀντὶ ἔρκους αὐτῷ γίνεται, ὡς μικρὰν εἶναι πρὸς τοῦτο καὶ τὴν Καλυψοῦς νῆσον, ἦν δὴ πασῶν πλέον Ὀμηρος εἰς κάλλος θαυμάσας φαίνεται. Καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ ἀποδεῖ τοῦ νῆσος εἶναι, ἕνεκά γε τοῦ πανταχόθεν ἐρύμασι περιεργεσθαι. Φάραγγες μὲν γὰρ αὐτῷ

βαθεῖαι κατὰ δύο μέρη περιεργεσθαι· κατὰ πλευρὰν δὲ ἀπὸ κρημνοῦ ὁ ποταμὸς ὑπορρέων, τεῖχος ἐστὶ καὶ αὐτὸς διπνεκὲς καὶ δυσέμβατον. Ἐκ δὲ τοῦ ἐπὶ θάτερα τεταμένον εἶναι τὸ ὄρος, δι' ἀγκῶνων μνηοειδῶν ταῖς φάραγγιν ἐπιγευγνύμενον, τὰ βάσιμα τῆς ὑπὸ ὑψείας ἀποτελεῖται. Μία δὲ τις εἴσοδος ἐπ' αὐτῆς, ἧς ἡμεῖς ἐσμεν κύριοι. Τὴν γε μὴν οἰκισιν αὐτῆν τις ἕτερος ὑποδέχεται, ὑψηλὸν τινα ἐπὶ τῆς ἀκρας ἀνέχων τένοντα, ὥστε τὸ πεδίον τοῦτο ὑψηλῶσθαι ταῖς ὄψεσι καὶ ἐκ τοῦ μετεώρου ἐξεῖναι καὶ τὸν ποταμὸν περιεργεσθαι καθορᾶν, οὐκ ἐλάττωνα τέρψιν, ἔμοιγε δοκεῖν, παρεχόμενον, ἢ τοῖς ἐκ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν Στρυμόνα καταμανθάνουσιν. Ὁ μὲν γὰρ σχολαιοτέρῳ τῷ ρεύματι περιλιμνάζων, μικροῦ δεῖν, καὶ τὸ ποταμὸς εἶναι ὑπὸ τῆς ἰσυχίας ὑψηλῶσθαι· ὁ δὲ δξύτατα ὧν ἐγὼ οἶδα ποταμῶν ῥέων, βραχύ τι τῇ γείτονι πέτρα παρατραχύνεται, ἀφ' ἧς ἀναχεόμενος, εἰς δίνην βαθεῖαν περιελαίεται· ὄψιν τε ἠδίστην ἐμοὶ καὶ παντὶ θεατῇ παρεχόμενος, καὶ χρεῖαν τοῖς ἐπιχωρίοις αὐταρκεστάτην, ἰχθύων τε πλῆθος ἀμύθητον ταῖς δίναις ἐκτρέφον. Τί δεῖ λέγειν τὰς ἐκ τῆς γῆς ἀναπνοὰς ἢ τὰς ἐκ τοῦ ποταμοῦ αὔρας; Τό γε μὴν τῶν ἀνθέων τὸ πλῆθος, ἢ τῶν ὄδικῶν ὀρνίθων ἄλλος μὲν ἄν τις θαυμάσειεν· ἐμοὶ δὲ οὐ σχολὴ τούτοις προσέχειν τὸν νοῦν ὃ δὲ μέγιστον εἰπεῖν ἔχομεν τοῦ χωρίου, ὅτι, πρὸς πᾶσαν ὑπάρχον καρπῶν φορὰν ἐπιτίθειον δι' εὐκαιρίαν τῆς θέσεως, ἠδίστον ἐμοὶ πάντων καρπῶν τὴν ἰσυχίαν τρέφει· οὐ μόνον καθότι τῶν ἀστικῶν θορύβων ἀπύλλακται, ἀλλ' ὅτι οὔτε ὀδίτην τινὰ παραπέμπει, πλὴν τῶν κατὰ θήραν ἐπιμιγνυμένων ἡμῖν. Πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ θηροτρόφος ἐστὶν, οὐχὶ ἀρκτων ἢ λύκων, ἀλλ' ἐλάφων ἀγέλας καὶ αἰγῶν ἀγρίων, καὶ λαγούς βόσκει καὶ εἰ τι τούτοις ὅμοιον...¹

Ἀληθῶς θεῖον δῶρον πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐν τοιοῦτοις θεσπέσις τόποις διαμονή, ὑπέροχος δ' ἡ πνευματικὴ ἐργασία, ἡ ἐκ τοιοῦτων θαυμασίων τοπίων ἐμπνεομένη· καὶ ὄντως τοιαύτη ἐστὶν ἡ διδασκαλία τῶν μεγάλων ἐκείνων φωστῆρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνὰ πᾶσαν σελίδα καὶ ἀνά πάντα στίχον τῶν συγγραφῶν αὐτῶν, εἴτε ὀμιλιῶν, εἴτ' ἐπιστολῶν, ἀντιλαμβάνεται τις «τὰς ἐκ τῆς γῆς ἀναπνοὰς» καὶ «τὰς ἐκ τοῦ ποταμοῦ αὔρας» καὶ διακρίνει τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κελαδήματος «τῶν ὄδικῶν ὀρνίθων» καὶ τὸ μύρον «τοῦ τῶν ἀνθέων πλῆθους» καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν «ἀστικῶν θορύβων» καὶ τὴν πολυπόθητον «ἰσυχίαν», ἦν ὡς ἠδίστον πάντων τῶν ἄλλων παρεῖχεν αὐτῷ γε τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἐκειτο ἡ Μονή. Ἄξιον δὲ προσοχῆς καὶ ἀναγραφῆς καὶ τοῦτο ἐστὶν, ὅτι κατὰ κανόνα, οἷον εἰπεῖν, μετ' ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, καὶ κατὰ τοὺς παλαιούς ἐκείνους χρόνους καὶ μετέπειτα καὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν, τὰ ἀρίστα τῶν θεολογικῶν συγγραμμάτων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἐγράφησαν ἐν Μοναῖς, ἢ ὑπὸ κληρικῶν τοῦ Μοναχικοῦ Τάγματος, ὀλίγα δὲ παρὰ κληρικῶν ἐγγάμων καὶ ὑπὸ ἀστικῶν θο-

1. Ὅρα «Ἑλληνικῆς Πατρολογίας», ἔκδοσις J. P. Migne, τόμος XXXII, σελίς 275, Ἐπιστολὴ Μεγάλου Βασιλείου ἰδ'.

ρύβων ἢ ὑπὸ τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν περισπωμένων.

Βαθμηδὸν αἱ Μοναί, ἀσφαλῶς θεμελιωθεῖσαι διὰ τὸ τοῦ κύρους τῶν μεγάλων ἐκείνων φωστήρων καὶ διὰ τῆς παρ' αὐτῶν γενομένης διατάξεως τῶν ἐν αὐταῖς, ἀναγνωρισθεῖσαι δ', ὡς εἶπον, ὑπὸ Οἰκουμηνικῶν Συνόδων καὶ ὑπὸ βασιλείων καὶ αὐτοκρατορῶν εὐνοηθεῖσαι, προήγοντο καὶ κηζάνοντο ἐν πᾶσι. Τινὲς δὲ τούτων, προαχθεῖσαι πλείον τῶν ἄλλων καὶ ἐξυψωθεῖσαι, ἐμορφώθησαν εἰς Περθενωῆς καὶ Ὀλυμπίας καὶ Δελφούς τοῦ νέου θρησκευματος, ἐν χρόνοις, καθ' οὓς ἐκεῖνο ἄνευ αὐτῶν εὐδαμῶς εὐρίσκει καταφύγιον καὶ στήριγμα. Οὕτω δ' ἐξίχοντο εἰς ὕψος ὑπεροχῆς μέγα ὁ Ἅγιος Τάφος, τὸ Σινᾶ, ἡ Πάτμος, ὁ Ἄθως, ἡ Σουμελά καὶ ἄλλαι Μοναί τοῦ Πόντου, τὸ Μέγα Σπήλαιον, ἡ Λαύρα, ὁ Ὅσιος Λουκᾶς καὶ τόσαι ἄλλαι, ὧν ἡ ἀναγραφή, ἡ ἀπλή καὶ ζηρὰ ἀπαρίθμησις, μέγιστον θ' ἀπῆται χωρὸν. Τοῦτο μόνον προσθετέον, ὅτι δικαίον ἐστὶ νὰ καυχώμεθα ἐπὶ ταῖς Μοναῖς ταύταις ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ καὶ ὅτι δικαίως ὀρεῖται αὐταῖς μεγίστη εὐγνωμοσύνη διὰ τὴν ἐπίρρωσιν, τὴν ἐμπέδωσιν καὶ διάδοσιν τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως. Διότι ἐν ταύταις ταῖς Μοναῖς, εἴτε δ' ἀρχαιότερον ἐν ταῖς πρωτογόνοις ἐκείναις σκήταις καὶ ταῖς μικροσκοπικαῖς κελλαῖς¹ συνεφιλιώθη πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν ἡ ἐθνικὴ παιδεία, ἣτις κατ' ἀρχὰς ἐνομήθη καὶ ἐφάνη ἀντίπαλος αὐτῆς· ἐν ταῖς Μοναῖς δὲ συνεδέθησαν ἀμφοτέρω ταῦτα ἀρρήκτως πλέον. Ἐκεῖ συνεκεράσθη, διὰ τῶν τριῶν Μεγάλων Ἱεραρχῶν κυρίως, ἡ γνώσις, ἡ ἐκ τῶν ἐλληνικῶν βιβλίων ἀντλουμένη, πρὸς τὴν πίστιν τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείας. Ἐκεῖ ἠνώθησαν λίαν ἀρμονικῶς ἡ θρησκεία καὶ ἡ παιδεία, ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρωπίνη σοφία, ὁ Χριστιανισμὸς καὶ τὰ ἐλληνικὰ γράμματα. Ἐκεῖ συνανεμίγησαν οἱ νέοι ἀνεξάντητοι θρησκευτικοὶ θησαυροὶ μετὰ τῶν ἀρχαίων ἠθικῶν καὶ φιλοσοφικῶν γνώσεων¹. Ἐκεῖ τέλος ἐτηρήθη διηκεῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἄσβεστον καὶ ἀνόθευτον τὸ «ἀεὶρον πῦρ» τῶν ἐλληνικῶν ἐκείνων σεβασμάτων, περὶ ὧν ἔλεγον ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου τούτου, τὸ πῦρ, δηλονότι, τὸ παρέχον τὸ φῶς τῆς ἐλληνικῆς σοφίας καὶ περιέχον τὴν φλόγα τῆς ἐλληνικῆς παιδείας. Πόσον ὀλίγοι ὅμως ἀπονέμονται τὴν προσήκουσαν ἐπὶ ταῖς τρισμείγραις ταύταις ἐκδουλεύσειν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸ ἀμυδρόν, τὸ ἤρεμον μὲν συνήθως, μυστηριωδῶς δ' ἐνίοτε καὶ οἰνοειδὲς ὑπερκοσμίου τινὸς πνοῆς ταρασσόμενον καὶ ὑποτρέμον φῶς τῆς κανδύλας! Ναι! ἡ κανδύλα τῶν Μονῶν ἀπὸ τοῦ Σινᾶ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ μέχρι τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἀπὸ τῶν Μονῶν τούτων τοῦ Πόντου μέχρι Ἄθωνος καὶ περαιτέρω καὶ πανταχοῦ, ὅπου ὑπάρχουσιν ἄλλαι, ἡ πενιχρὰ ἐκείνη κανδύλα μεταλαμπαδεύει ἡμῖν, τοῖς Ἑλλησι-Χριστιανοῖς, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα τὴν σοφίαν

1. Σ κ ή τ η καὶ κ ε λ λ α, ὑποκοριστικῶς δὲ κ ε λ λ ἰ ο ν, εἰσὶ λέξεις τοῦ μοναχικοῦ λεξιλογίου. Καὶ αὐτὴ μὲν, ἡ κ ε λ λ α ἐλήφθη ἀμετάφραστος ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως cella, ἣτις δηλοῖ θάλαμον ἀποκεντρὸν καὶ στενόν, ἢ οἰκίσκον. Περὶ ἐκείνης δέ, τῆς σ κ ή τ ης, δὲν ἠδυνήθη νὰ εὑρω τι, ἐξακριβοῦν πόθεν προέρχεται. Εἰκότως ὅμως δύναται τις νὰ δεχθῆ ὅτι εἶναι ἀπότοκος τῆς λέξεως ἀ σ κ η τ ης. κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ἄλφα· διότι σ κ ή τ η δηλοῖ ἀκριβῶς τὸ ἀσκητήριον.

1. Ἄ. Δ. ἰ ο μ ἡ δ ο υς Κυριακοῦ, «Λόγος εἰς τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας», τῇ 30 Ἰανουαρίου 1885, ἐν τῇ Μητροπόλει Ἀθηνῶν».

τῶν προγόνων. Μέγαν δὲ καὶ βαθὺν ὀρεῖται τὸ δμαίμον Γένος σεβασμὸν πρὸς τὸ ταπεινὸν καὶ εὐτελὲς ράσον τοῦ Μοναχοῦ, ὅπερ ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν σχεδὸν δωδεκάδα αἰῶνων ὑπῆρξεν ἡ κραταιὰ σημαία καὶ τὸ ἀκτινοβόλον λάβαρον τῶν Μονῶν, τουτέστι τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων ἀκροπόλεων τῆς Ὀρθοδοξίας!

Τοιαύτην τινὰ καταλιπὼν σήμερον τὴν πρωίαν φαινήν ἀκρόπολιν, τὴν πανεύφημον Μονὴν τῆς Παναγίας Σουμελά, ἐφθικσα αὐθημερὸν εἰς ἐτέραν πάλιν τοιαύτην, τὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Περιστερώτα, ἧς τὸ μὲν πρῶτον μὲ συγκινεῖ ἡ ἀγγελουμένη προσέγγισις, εἴτα δὲ μ' ἐκπλήσσει ἡ μεγαλοπρεπὴς θέα καὶ τέλος μὲ τέρπει ἡ ὄλος ἀδόκητος ὠραιότης!

Κ. Παπαμιχαλόπουλος.

ΑΙ ΕΝ ΑΙΔΗΨΩ: ΘΕΡΜΑΙ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ

(Γεωλογικὴ ἔρευνα καὶ γένεσις τῶν θερμῶν πηγῶν τῆς Αἰδηψοῦ).

(Συνέχεια ἴδε ἀριθ. 18)

ζ'. Καταγωγὴ καὶ γένεσις τῶν θερμῶν πηγῶν τῆς Αἰδηψοῦ.

Αἱ χημικαὶ ἀναλύσεις αἱ γενόμεναι ὑπὸ τοῦ κ. Α. Δαμβέργη εἶναι αἱ ἀκριβέστεραι καὶ ἐπιστημονικώτεραι, ἐξ ὧν βεβαιούμεθα, ὅτι τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν Αἰδηψοῦ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον θαλάσσιον. Τοῦτο, κατεισδύον διὰ τεκτονικοῦ ῥήγματος, πολλαχοῦ πεφραγμένου κατὰ μῆκος καὶ βάθος, καὶ φθκνον ἐνιαχοῦ καὶ μέχρι δύο καὶ τριῶν ἴσως χιλιάδων μέτρων, θερμαίνεται τὸ μὲν ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ περιβάλλοντος πετρώματος, τὸ δὲ ὑπὸ ὕδατων καὶ ἀερίων (ὀξυάνθρακος, ὑδροθείου κτλ.) ὑπερθερμῶν, ἐκλυομένων ἐκ τῶν βυθιτέρων τοῦ πλανήτου, ὅπως καὶ κατὰ τὰς ἐκρήξεις τῶν ἠφαιστειῶν. Τὰ ἀέρια ταῦτα ἀπορροφώμενα εὐκόλως ὑπὸ τοῦ κατεισδύοντος ὕδατος, ὡς διατελοῦντος ὑπὸ τὴν θλίψιν τῶν ἐπικειμένων στρωμάτων, ἀναπτύσσουσι μεγάλην ἐντασιν καὶ οὕτω τὸ ὕδωρ τῆς ἀεροδυναμικῆς τούτων ἐνεργείας ἐκθλίβεται διὰ ῥηγμάτων καὶ ῥαγάδων ἐκ διαφόρου βυθιότητος πρὸς τὴν ἐπιφάνειν τῆς γῆς. δυνάμενον νὰ ἀνέλθῃ μέχρις ὕψους 6—55 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειν τῆς παρακειμένης θαλάσσης.

Οὕτω μόνον δύναται νὰ ἐξηγηθῆ ἡ διάφορος θερμοκρασία τῶν πηγῶν τῆς Αἰδηψοῦ, ἔστω καὶ ἂν αὐταὶ εὐρίσκωνται πλησίον ἀλλήλων. Πρὸς ἀπόψυξιν δὲ πηγῶν τινῶν πρέπει νὰ δεχθῶμεν καὶ τὴν ἀνάμιξιν ὕδατος τῶν περὶ ὀρέων, κατεισδύοντος διὰ ῥαγάδων μέχρι τοῦ πόρου τῶν πηγῶν τούτων. Τοῦτο, ὡς θέλομεν κατωτέρω καταδειξεί, καταφαίνεται ἐξ αὐτῆς τῆς χημικῆς συστάσεως πηγῶν τινῶν.

Ὅτι δὲ αἱ πηγαὶ αὐταὶ εἶνε ὕδωρ θαλάσσιον βεβαιοῦται ἐκ τῆς χημικῆς αὐτῶν συστάσεως. Κατὰ τὰς ὑπὸ διαφόρων διασῆμων χημικῶν γενομένας χημικὰς ἀναλύσεις τοῦ θαλασίου ὕδατος τὸ ἐν αὐτῇ ποσὸν τῶν

στερεῶν συστατικῶν ἀνέρχεται εἰς 34,4—35,0 μέρη ἐντὸς 1000 μερῶν (βλ. die Erde mach Reclus, von Uie. Τόμ. Β'. σελ. 19). Εὐρέθησαν δὲ ἐν αὐτῇ τὰ ἐξῆς χημικὰ στοιχεῖα: Χλωρίον, βρώμιον, ἰώδιον, φθόριον, θεῖον (ὡς ὀξυθειον καὶ ὑδροθειον), φωσφόρον, ἀνθρακικὸν στοιχεῖον (ἐξυθειον ἢ ὡς ὀξυάνθραξ), ὀξυγόνον ἄζωτον (ὡς ἀτμοσφαιρικός ἀήρ), πυρίτιον (ὡς ὀξυπυρίτιον), ἀργυρος (ὡς ἐγγλῶριος), χαλκός, ψευδάργυρος, μόλυθος, κοβάλτιον, νικέλιον, σίδηρος, μαγγάνιον, ἀργίλιον, μαγνήσιον, ἀσβεστίνιον (ὡς ὀξυανθράκωμα, ὀξυθειώμα ἢ ὀξυφωσφόρωμα, ἢ ἐμφθόριον), στρόντιον, βάριον, νάτριον, κάλιον, λίαν δὲ πιθανὸν ἀρσενικὸν καὶ λίθιον, προσέτι δὲ καὶ χρυσός (βλ. Geologie von Creder, σελ. 218). Κατὰ τινὰς ἀναλύσεις εὐρέθησαν εἰς ἐλαχίστας ποσότητας χαλκός, μόλυθος, ψευδάργυρος, κοβάλτιον, νικέλιον καὶ μαγγάνιον ἐν τῇ σποδῷ θαλασσιῶν φυτῶν, καὶ $\frac{1}{3000000}$ ἀργύρο κοραλλίσις.

Ἐκ τῶν 35 δὲ μερῶν τῶν στερεῶν συστατικῶν τοῦ θαλασίου ὕδατος ἀνήκουσι α') τὰ 89⁰/₁₀₀ εἰς ἐγγλῶρια μέταλλα (ιδίως νατρίου ἢ μαγειρικοῦ ἄλατος, καλίου, μαγνησίου καὶ ἀσβεστίνου), ἐξ ὧν τὰ 78 εἶνε μαγειρικὸν ἄλας β') τὰ 10⁰/₁₀₀ καὶ πλέον εἰς ὀξυθεικὰ ἄλατα: ἐξ ὧν τὰ 3,5—4,0⁰/₁₀₀ εἶνε γύψος. γ') τὸ $\frac{1}{3}$ ⁰/₁₀₀ εἰς ὀξυανθρακικὰ ἄλατα. (ἀσβεστίνου, μαγνησίου κτλ.). δ') τὰ 11⁰/₁₀₀ εἰς ἐγγλῶριον μαγνήσιον καὶ ε') τὰ 5,0⁰/₁₀₀ εἰς ὀξυθεικὸν μαγνήσιον (βλ. Geographie Wagner. Τόμ. Α'. σελ. 449). Ταῦτα εἶνε τὰ κύρια συστατικά, ἅτινα εὐκόλως προσδιορίζονται. Τῶν ἐπιλοίπων συστατικῶν, ὧν τὸ ποσὸν ἐλάχιστον, ὁ προσδιορισμὸς γίνεται λαμβανομένης μεγάλης ποσότητος ὕδατος.

Ἦδη παραβάλλοντες τὰς ἐπὶ τῶν πηγῶν τῆς Αἰδηψοῦ χημικὰς ἀναλύσεις τοῦ κ. Δαμβέργη πρὸς τὴν χημικὴν σύστασιν τοῦ θαλασίου ὕδατος, εὐρίσκομεν μεγίστην ὁμοιότητα ἐκτὸς μικρῶν τινῶν διαφορῶν. Ἐπιβεβαιοῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἡ ἀνωτέρα σχετικῶς ποσότης τῆς ὀξυθεικῆς ἀσβεστίνου πρὸς τὴν τῆς ὀξυανθρακικῆς, ὅπερ παρατηρεῖται καὶ ἐν τῷ θαλασίῳ ὕδατι, ἐνῶ ἐν τοῖς χερσαίοις συμβαίνει τὸ ἀντίθετον, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἐντὸς τῶν πηγῶν παρουσία ὀργανικῶν οὐσιῶν· διότι ἡ θάλασσα εἶνε τὸ οἰκητήριον ἀπείρων ἐνοργάνων ὄντων καὶ ἡ κοινὴ δεξικμένη τῶν ἀποπλυμάτων τῶν στερεῶν.

Ὅτι δὲ μετὰ τοῦ κάτωθεν ἀνεκθλιβομένου θερμοῦ θαλασίου ὕδατος ἀναμιγνύεται καὶ χερσαῖον κατεισδύον ἐκ τῶν παρακειμένων ὀρέων ἀποδείκνυται ἐκ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως τῆς πηγῆς Α' ἀνηκούσης κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ κ. Δαμβέργη εἰς τὸ α' σύμπλεγμα, ἣτις ἀναβρῦει κάτωθεν τῶν προποδῶν τῶν πρὸς ἀνατολὰς κειμένων λόρων, οὐ μακρὰν τοῦ ξενοδοχείου Ἡράκλειον, ἀποτελουμένων ἐξ ἀσβεστολίθου, ἐπομένως ἐκ πετρώματος ὑδροπερατοῦ. Κατὰ τὴν ἀνάμισιν ταύτην τοῦ κ. Δαμβέργη τὰ στερεὰ συστατικά τῆς πηγῆς ταύτης Α ἀνέρχονται εἰς 23, τὸ δὲ μαγειρικὸν ἄλας εἰς 18 ἐπὶ τοῖς χιλίοις, ἐνῶ τῶν ἐπιλοίπων πηγῶν Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ,

ἀνέρχεται τὸ ποσὸν τῶν μὲν στερεῶν συστατικῶν εἰς 33, ἦτοι 10 ἐπὶ πλέον, τοῦ δὲ μαγειρικοῦ ἄλατος εἰς 26, ἦτοι 8 ἐπὶ πλέον. Μόνον διὰ τῆς ἀναμίξεως γλυκέος ὕδατος δύναται νὰ ἐξηγηθῆ τῆς πηγῆς ταύτης Α ἡ χαμηλωτέρη σχετικῶς θερμοκρασία καὶ ἡ μικροτέρα ποσότης τῶν στερεῶν συστατικῶν.

Δὲν εἶνε δὲ δυνατόν νὰ ὑπάρχη ἀπόλυτος ὁμοιότης τῆς χημικῆς συστάσεως τῶν Αἰδηψίων ὕδατων πρὸς τὴν τοῦ θαλασίου διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, διότι τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, κατεισδύον εἰς τὰ βῆθη οὐ μόνον ἀπορροφᾷ, ὡς ἐμνήσθημεν, διάφορα ἀέρια καὶ ἀτμούς ἐκλυομένους ἐκ τῶν βυθιτέρων τοῦ πλανήτου, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχει μεγάλην ἀπορροευστικὴν δύναμιν, δυνάμενον ν' ἀπορροευστοῖ καὶ νὰ παραλαμβάνῃ διαφόρους οὐσίας ἐκ τῶν πετρωμάτων, δι' ὧν ῥεεῖ. Οὕτω ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἐν τοῖς ὑπερθερμοῖς ὕδασι παρουσία μεγάλης σχετικῶς ποσότητος ὀξυανθρακικῆς ἀσβεστίνου, ἣτις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κατακρημνίζεται ὡς ἀναβραστίτης.

η') Αἱ Θέρμαι Ἀσκληπιοῦ Β. Διαμαντῆ.

Εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ἱαματικῶν τῆς Αἰδηψοῦ πηγῶν ὑπάγονται ἀναττορήτως καὶ αἱ τέσσαρες θερμαὶ πηγαί, αἱ εὐρισκόμεναι ἐν τῇ παρὰ τοὺς πλανήτας τῆς Αἰδηψοῦ οἰκίᾳ τοῦ Β. Διαμαντῆ, ἐπικληθεῖσαι Θέρμαι Ἀσκληπιοῦ. Τοῦτο δὲ ἐπιβεβαιοῦται γεωλογικῶς, περὶ τοῦ ὁποῦ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ δευτέρα γνώμη. Ἀλλὰ καὶ ἡ χημικὴ ἀνάλυσις ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ διδάκτορος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν Ν. Πάτση, τῆς ἐποπτείας τοῦ Φ. Παλιατσέα, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις γεωργικοῦ χημείου, οὐδεμίαν ἀφίνουσιν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν πηγῶν τούτων καὶ ἐπομένως περὶ τῆς ἐντελῶς ὁμοίας αὐτῶν ἱαματικῆς δυνάμεως.

Πρὸς πίστωσιν δὲ καὶ σύγκρισιν παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰ πορίσματα τῆς χημικῆς ἀναλύσεως τῶν τεσσάρων τούτων πηγῶν. Ἐκ τούτων ἡ μὲν Α κεῖται ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ γωνίᾳ τῆς οἰκίας, αἱ Β καὶ Γ. λίαν πλησίον ἐν τῇ βορειοανατολικῇ γωνίᾳ καὶ ἡ Δ ἐν τῇ δεξιαμένῃ τῶν ἀνδρῶν. Ἐλευθερὸς δὲ ὀξυάνθραξ εὐρέθη ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ Α=0,667, Β=0,242, Γ=0,258, Δ=0,018. Κατὰ τινὰ πρόχειρον ὑπολογισμὸν τὸ ὅλικόν ποσὸν τοῦ εἰς 24 ὥρας ἐκρέοντος ὕδατος ἐκ τῶν 4 ὁμοῦ πηγῶν ἀνέρχεται εἰς 80 κυβικά μέτρα. ἦτοι εἰς 64,000 ὀκάδας.

Πόρισμα τῆς συντόμου ταύτης περιγραφῆς εἶνε, ὅτι πᾶσαι αἱ πηγαὶ τῆς Αἰδηψοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς πηγὰς ἄλλων χωρῶν εἶνε πρώτης τάξεως ἱαματικαὶ πηγαί, ὅπερ ἐπιβεβαιώσων αἱ παρατηρήσεις τῶν κατὰ καιροὺς ἱατρῶν καὶ ἡ ἀμεσοῦς ἡμῶν ἀντίληψις. Ἀνάγκη ὅμως νὰ γίνωσιν αἱ δέουσαι κλινικαὶ ἐργασίαι καὶ πάντα ἐκείνα, ἅτινα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀναψυχὴν καὶ εὐχάριστον διαμονὴν πλουσίων καὶ πενήτων. Εὐτυχῶς ὁ δῆμος Αἰδηψίων, εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ὁποῦ ὑπάγονται τὰ λουτρά ταῦτα, ἐμπορεῖται ὑπὸ προοδευτικῶν ἰδεῶν καὶ ἐλπίς εἶνε νὰ ἴδῃ τις ἐντὸς χρόνου βροχέος θεάτρα, περιπάτους, ὀρχήστρας κτλ.

Κ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ Διευθυντῆς τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου.

Η ΑΥΡΗΛΙΑΝΗ ΠΑΡΘΕΝΟΣ

ΕΝ ΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

[Ανεγνώσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φ. Συλλόγου «Παρνασσού» τῇ 11 Φεβρουαρίου 1901].

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΦΡΑΓΚΙΑ

(Συνέχεια).

Ἄνεκδιήγητοι εἶναι αἱ δυσχέρεια, αἱ ἀντιδράσεις καὶ αἱ προδοσίαι, ἃς ἡ ἥρωϊς κόρη ἠναγκάσθη νὰ πολεμήσῃ καὶ καταβάλλῃ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγάλου τούτου ὀνείρου της. Ἡ ἔλληψις χρημάτων, ὁ φθόνος τοῦ βασιλικῆς συμβουλίου, ἡ ἐπιτηδεύουσα διαδοθεῖσα συκοφαντία, ὅτι ἐνεπνέετο ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, αἱ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων δωροδοκίαι καὶ μυρία ἄλλα προσκόμματα, τὰ πάντα κατέπεσαν ματαιωθέντα πρὸ τῆς ἐμπενευσμένης ἀγχινοίας, τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς ἀνδρίας τῆς παρθένου.

Ἐκκινήσασα ἐκ Gien ἐπὶ κεφαλῆς ὀλιγοριθμοῦ στρατοῦ καὶ φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὸν βασιλέα τῆ 25 Ἰουνίου ὑποτάσσει καθ' ὄδον τὴν Auxerre, τὴν Troyes, καὶ τὸ Châlons καὶ τῇ 16 Ἰουλίου 1429 εἰσέρχεται θριαμβευτικῶς εἰς τὴν Ῥεϊμν ἀνοίξασα τὰς πύλας της ἀμαχητὶ παρά τὰ μηνύματα καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν Ἄγγλων, οἵτινες, φρουράσσαντες ἐκ λύσσης ἀνισχύρου, ἔφρουρον πρὸ τοῦ ὀγκωθέντος χειμάρρου τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν Γάλλων.

Ἐν μιᾷ μόνῃ νυκτὶ αἱ γυναῖκες τῆς πόλεως κατεσκεύασαν τὰ βασίλεια ἐνδύματα, πομπὴ δὲ ἱερὰ μετέφρην ἐκ τῆς μονῆς Saint Remi τὴν ἁγίαν Φιάλην τοῦ μύρου, εἰς τὸν ἐν Ῥεϊμν ναὸν τῆς Θεομήτορος, ἔνθα ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀναμένων παρέλαβε τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο κειμήλιον, δι' οὗ ἐχρίοντο ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας.

Παρήσαν ἐν τῷ ναῷ οἱ δώδεκα ὁμότιμοι τοῦ βασιλείου καὶ πάντες οἱ ἀνώτατοι λειτουργοὶ καὶ μεγιστᾶνες τοῦ κράτους. Ἀλλὰ πάντων τὰ βλέμματα ἀνεζήτητον ἐν μέσῳ τῆς λαμπρότητος τῆς τελετῆς ἐκείνης τῆς Παρθένου τῆς Αὐρηλιάς, τὴν μετρίφρονα, τὴν ἀπλοϊκὴν ποιμενίδα ἣτις, κρατοῦσα ἀναπεπταμένην τὴν σημαίαν της, ἵστατο πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου.

Ὅτε μετὰ τινὰ χρόνον οἱ δικάσαντες τὴν κόρην δῆμιοι τὴν κατηγοροῦσαν ὅτι ἐκ ματαιοφροσύνης ἀνεπέτασε τὴν σημαίαν της ἐν τῷ ναῷ κατὰ τὴν τελετὴν τῆς στέψεως, ἡ ἥρωϊς κόρη ἀπήντησε διὰ τῆς διασήμε καταστάσεως φράσεως:

— Ἀφοῦ ἡ σημαία μου ἠγωνίσθη ἐν τῇ συμφορᾷ, δίκαιον ἦτο νὰ μετασχη καὶ τῶν τιμῶν τῆς εὐτυχίας.

Ὁ Κάρολος Ζ' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ νικητὴς τῆς Ἀγγλίας εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν ἐγονυπέτησε. Προσελθὼν τότε ὁ ἀρχιεπίσκοπος μεθ' ὅλου τοῦ ὑπ' αὐτὸν κλήρου ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν πάνδημον ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ κράτος τῆς Γαλλίας.

Καί ὁ Κάρολος, ἐν τῷ μέσῳ βαθυτάτης σιγῆς καὶ συγκινήσεως, ὤμασε γονυπετῆς τὸν ζητούμενον ὄρκον. Τότε οἱ δώδεκα ὁμότιμοι τοῦ βασιλείου ἔθηκαν τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως ὑπὸ τὸν διάτορον ἦχον τῶν σαλπγγων καὶ τοὺς ἀλλαλαγμοὺς τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ.

Ἄλλ' ἡ συγκίνησις ἐκορυφώθη καθ' ἣν στιγμήν τῆς τελετῆς περατωθείσης ἡ Ἰωάννα προχωρήσασα πρὸς τὸν ἐστεμμένον βασιλέα, ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας του. ἄσπασθείσα δὲ αὐτοὺς ἐν παραφορᾷ ἀκρατήτῳ καὶ κλαίουσα ἐκ τῆς χαρᾶς τῷ εἶπε:

— Βασιλεῦ μου, ἰδοὺ ἐξεπληρώθη ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ!

Πάντες οἱ παρεστῶτες ἐδάκρυσαν τὴν στιγμήν ταύτην. Ἄλλ' εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ ναοῦ μεμακρυσμένην, εἰς ἄνθρωπος ἀφανῆς καὶ ἄγνωστος ἔκλαιε μετὰ λυγμῶν.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο ὁ Ἰάκωβος δ' Ἄρχ, ὁ ἀγρότης τοῦ χωρίου Domremy, ὁ πατὴρ τῆς Ἰωάννας.

Εἶχεν ἐλθεῖ ὅπως ἴδῃ τὴν προσφιλῆ του κόρην καὶ πάλιν ἀνεχώρει εἰς τὸ χωρίον του μόνος. Ἐπεχείρησε νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη.

Ὁ Θεὸς εἶχε διατάξει ἄλλως τὸ μέλλον.

Ἀπὸ τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ καὶ ἰθεωρήθῃ τῶντι ὑπὸ τινῶν ἱστορικῶν ὡς λήξασα ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἰωάννας ἐκπληρωσάσης τελείως τὰς δύο αὐτῆς προφητικὰς ὑποσχέσεις: Νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Αὐρηλιάς καὶ νὰ στέψῃ τὸν Κάρολον ὡς βασιλέα τῆς Γαλλίας. Ἄλλ' αἱ ἐπίσημοι μαρτυρίαι ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ Αὐρηλιανὴ Παρθένοσ ἐκρινεν ἄλλως.

Ἄμα τῇ στέψει πλείστοι πόλεις τῆς Γαλλίας ἤνοιξαν τὰς πύλας τῶν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἀλλὰ βραχεῖα ἀνακωχὴ παρά τὴν θέλησιν τῆς Ἰωάννας συνωμολογήθη μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ ὁ μὲν γαλλικὸς στρατὸς ἐπανῆλθε πρὸς τὸν Λεϊγνρα, νέος δὲ στρατὸς ἀγγλικὸς, ἀποβὰς εἰς τὰς βορείους γαλλικὰς ἀκτᾶς, ἐπήρξατο πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἠττημένων.

— Εἰς Παρισίους! ἀνέκραζεν ἡ Παρθένοσ ἄμα τῇ λήξει τῆς ἀνακωχῆς.

Τόσον ἐπέμενεν ὥστε τῇ 23 Αὐγούστου 1429, παρασύρουσα ἄκοντα τὸν βασιλέα, ἐκίνησε μετὰ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ κατὰ τῆς πρωτεύουσας. Μολὶς ἔφθασεν εἰς Saint-Denis ὁ Bedford ἐπτοημένος ἐγκατέλιπε τοὺς Παρισίους.

Τῇ 8ῃ Σεπτεμβρίου ἡ Ἰωάννα ἐπεχείρησε τὴν πρώτην ἐπίθεσιν κατὰ τῆς πρωτεύουσας.

Σταθῶμεν ἐπὶ στιγμήν εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦτο σημείον. Εἶναι ἡ κορυφὴ τῆς βραχείας, τῆς περιδόξου, ἀλλὰ συνάμα θλιβερᾶς καὶ πενθίμου σταδιοδρομίας τῆς κόρης ἐκείνης.

Τὴν μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἐνδοξὸν πορείαν τοῦ ἄρματος αὐτῆς ἐλάμπρυνεν ἡ νίκη, ἔσπευεν ἡ δόξα καὶ συνώδευεν ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ λατρεία τοῦ ὅλου ἔθνους, χωρὶς οὐδ' ἐπὶ στιγμήν νὰ ἐγκαταλίπη τὴν δεκαεπταετῆ ἐκείνην ποιμενίδα κόρην ἡ παρθενικὴ σεμνότης, ἡ ἀφελὴς μετριοφροσύνη, ἡ πίστις καὶ ἡ πρὸς τὴν πατρίδα διακαῆς ἀφοσίωσις. Ὅλη ἡ Γαλλία ὤμνυεν εἰς τὸ ὄνομά της, γυναῖκες ἄνδρες καὶ παιδία ἔφερον ἐφ' ἑαυτῶν τὴν εἰκόνα της, εἰς δὲ τοὺς ναοὺς ἐψάλλοντο ὑπὲρ αὐτῆς δεήσεις καὶ ἀντίθετο ἀφιερῶματα.

Ἐνῆδρυνεν ὁμως καὶ ἐδῶ ὡς πανταχοῦ ὁ φθόνος καὶ ἡ προδοσία καὶ ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου, πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Παρισίων, ἄρχεται ἡ κατωφέρεια. Ἡ ἀντίδρασις τοῦ φθόνου τῶν αὐλικῶν τοῦ Καρόλου καθίσταται ἰσχυροτέρα, ἡ μυσὰρὰ συκοφαντία ἀνορθοῦται καὶ παλαίει ἀναφανδὸν πρὸς τὴν δόξαν τῆς ἀτυχοῦς κόρης. Διὰ τῆς δυσώδους πνοῆς της θαμβῶναι τὸν περιλαμπρον κρύσταλλον τῆς δόξης της καὶ, ἐμπνέουσα ἀπογοήτευσιν

ΧΡΟΝΟΡΓΑΦΗΜΑ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Ἄεκα ἐπὶ ἀνθηροὶ συνειργάσθησαν Μάιοι, διὰ νὰ φιλοτεχνήσωσι τὸ ἐμυρνον πλαστούρημα.

Τὸ προσέλαβεν εἴτα ἡ τύχη, καὶ ἀφοῦ τὸ ἀπεχώρησε τῆς πατρικῆς στοργῆς, ἀφοῦ τὸ ἀπεστέρησε τῆς μητρικῆς ἀγάλης καὶ τὸ ἀπεκάλεσεν ὄρφανόν, τὸ παρέδωκεν εἰς τὴν εὐσπλαγγίαν μᾶς μάμμης.

Καὶ ἡ κοινωνία, ἀκόρευτος εἰς τὸ νὰ ἀχμαλωτίζη θύματα, ἠτοιμάσθη νὰ καταγράψῃ μίαν εὐί μάμτρα εἰς τὴν στήλην τοῦ αἵματος, προπαρασκευάζουσα στεφάνους καὶ σκορπίζουσα ἀρώματα.

Πλήρ, ὑπὲρ τὴν εὐωδίαν τῶν τοιούτων νεκρανθέμων, καὶ μακρὰν τῶν μειδιαμάτων τοῦ εἵρωνος πεπωμένου, ἡ νεότης συνεκράτησε τὴν ἠθικὴν γοητείαν τὰς θελητρῶδεις προσδοκίας, ἃς γεννᾷ τὸ πρόωρον τῆς ἡβῆς ὄνειρον, εἶχε θάψει εἰς σκοτεινὸν κόσμον, ὃν προσεπάθει νὰ μὴν ἐπωκαλεσθῆ, καὶ οὕτως δὲν ἐγνώρισεν τὴν αἰσθηματικὴν μέθην καὶ τὸν ἀναβρασμόν, τὴν παραφορὰν καὶ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀπατηλῆς εὐφροσύνης.

Καὶ ἐπάλαυσεν ἡ ἀθερία ἀγνότης, ἀγωνισθεῖσα πρὸς τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀπιστίαν ἐθωρακίσθη πρὸ τῆς μαύρης ἰδέας ἣτις παράγει ἕνα κεραυνὸν καὶ ἕνα θάνατον, ὃν ἀποκαλεῖ προδοσίαν καὶ σθεναρὰ, ἀκατάβλητος, ἡ μικροσκοπικὴ ἠρωὶς ἐπὶ τοῦ γιγαντιαίου στυλοβάτου τοῦ βίου, ἐνεπνεύσθη ἀπὸ μίαν γενναϊότητα, διὰ νὰ μὴν ὑποταχθῇ εἰς τὴν εἰμαρομένην, ἣτις ὑπὸ ποικίλας μορφᾶς προσεπάθει νὰ τὴν κατακτήσῃ.

Ἀκλόνητος οὕτως ἡ νεανικὴ ἀθωότης δὲν ἐστιγμάτισε τὴν διαύγειαν τοῦ λευκοῦ μετώπου, δὲν ἐκηλίδωσε τὰς παρειὰς της διὰ δακρύων καυστικῆς μετανοίας, δὲν ἐπέισε τὰ παρθενικά της στήθη, ἕνα καταπιῆξῃ τὸν ἔνοχον στεναγμόν.

Βίος τῶν γλυκύτερων τῆς φαντασίας εἰδυλλίων τὴν ἐνέπνευσε, καὶ ἡ ἄγνοια τῆς στυγνῆς ἀμαρτίας τὴν ἐκράτει μακρὰν τῆς ἀνόμου τύρβης.

Ζωὴ ἐλεγειακὴ, μωρόεσσα, ἐφιλοτέχνει δι' αὐτῆς ἐν εἰδωλον, καὶ ἐνόμιζε τις ὅτι ἔχειοτά ἐν ἀφρογένημα, ἐν πλαστικὸν κάλλος, ὅπερ διεμόρφωσεν εἰς φωτεινὸς ρεμβασμός, ἀνατέλλων μὲ τὴν πρώτην ἀκτίνα τοῦ ἕαρος, μὲ τὴν πρώτην λάμψιν τῆς ἡοῦς.

Τοιαύτην τὴν ἐγνώρισα.

Καὶ ἐσεβάσθη ὅσον ἠδυνάμην μίαν ἀπαραβίαστον αἶγλην ἀθωότητος· ἀλλὰ, εἰς τὴν καρδίαν, δὲν ἀντέσχον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνοσπίρω ἕνα πόθον, ὃν μοι ἐφαινετο ὅτι ἀνέμενεν ἐκείνη, διὰ νὰ ζήσῃ ὄχι φυσικῶς πλέον, ἀλλὰ αἰσθητικῶς.

Τὸ ἰδανικὸν μ' ἐφλόγισε διὰ νὰ θερμάνω τὸ καλλιτέχνημα, καὶ ἐνθους ἰκέτης πλέον ἐνός ἀγλαΐσματος, ἐξέθαγα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ποιητικῆς ἱστορίας τοὺς στεναγμούς ἐνός τερπνοῦ μυθιστορήματος, καὶ ἀφοῦ ἀνεγνώρισα τούτους ὡς λείψανα τοῦ πόνου ἐνός Πυγμαλίωνος, τοὺς ἔκρουσα εἰς τὰ στήθη, ἐπισχύθην ὑπὸ τοῦ παραδεισίου ἔπους τῆς λευκῆς ἀναμνήσεώς του καὶ ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς μικρᾶς μου Γαλατίας, ζητῶν ἔλεος καὶ χορηγῶν δάκρυα. Ἐκτοτε ἠγάπησα περιπαθῶς τὸ τρυφερὸν ἰνδαλμά

περὶ αὐτήν, τὴν καταλείπει μόνην μετὰ τῆς παρθενίας καὶ τοῦ ἠρωϊσμοῦ της, διότι κατὰ τούτων ὑπῆρξεν ὁ φθόνος ἀνίσχυρος, μέχρι τῆς πυρᾶς τοῦ μαρτυρίου της.

Τὸ πρῶτον σῶμα τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἐπέτεθη ἀκάθεκτον κατὰ τῆς πύλης τοῦ Ἁγίου Ὀνωρίου καὶ κυριεύει τὰ πρὸ αὐτῆς ὄχυράματα. Ἡ Ἰωάννα, ἔχουσα περὶ ἑαυτὴν τοὺς ἀδρειοτέρους τῶν ἱποποτῶν, εἰσορμᾷ εἰς τὰς τάφρους ὑπὸ τὸ πυκνὸν πῦρ τῶν πολιορκουμένων καί, ὑπερβάσῃ τὴν πρώτην τάφρον φθάνει εἰς τὰ χεῖλη τῆς δευτέρας, ὅτε ἀπροσδοκῆτως βλέπει αὐτὴν πλήρη ὕδατος. Τούτο ἐγίνωσκον ἤδη πρὸ τῆς ἐφοδου πολλοὶ τῶν ἀξιωματούχων αὐτῆς, ὡς νηπεδίγη ὑπερτον, ἀλλ' ἐξ εὐτελοῦς ζηλοτυπίας τὸ εἶχον ἀποκρυψεῖ.

Διατρέχει τότε κατὰ μήκος τὴν τάφρον ζητοῦσα μέρος βατόν. Τὴν στιγμήν ταυτην ἐν ἀκοντίον διαπερᾷ τὴν κνήμην της, ἀλλὰ δὲν τὴν σταματᾷ. Διατάσσει τὴν διὰ πετρῶν καὶ γωμάτων πλήρωσιν τῆς τάφρου καὶ ὀρμᾷ ἤδη ν' ἀναβῆ διὰ κλίματος εἰς τὸ τεῖχος, ὅτε ὁ δούξ δ' Alençon, αὐτὸς ὁ ἴδιος, διαταγῆ τοῦ βασιλέως, τὴν ἀρπάζει διὰ τῆς βίας καὶ τὴν θέτει ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἵνα τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὸ στρατόπεδον παρά τὰς διαμαρτυρίας τῆς κόρης, βεβαιούσης ὅτι ἐν ἐπιμείνωσιν εἰς τὴν προσβολήν, ἡ πόλις θὰ ἐκυριεύετο.

Καὶ ἐγνώσθη τῶντι τὴν ἐπιούσαν ὅτι, ἐὰν ὁ γαλλικὸς στρατὸς δὲν ἀπεσύρετο κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκείνην στιγμήν, τόσος ἦτο ὁ τρόμος τῶν πολιορκουμένων, ὥστε οἱ ἐντὸς τῆς πόλεως φίλοι τοῦ βασιλέως ἠθέλον παραδώσει αὐτὴν σχεδὸν ἀμαχητῶ.

Νύκτα δακρύων ἐκ τῆς λύπης καὶ ἀλγηδόνων ἐκ τοῦ τραύματος διῆλθεν ἡ Παρθένοσ πρὸς τὸν εἶρωκα. Γέφυρα ἐσθῆται ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα πρὸς τὰ τεῖχη· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς μὲν γεφύρας τὴν διάλυσιν διέταξεν ἀμέσως, τὴν δὲ Ἰωάνναν ἐπανέφερε διὰ ῥηγῆς καὶ αὐστηρᾶς διαταγῆς εἰς Saint-Denis καὶ τὸ ἔργον ἐματαιώθη.

Τῇ 21 Σεπτεμβρίου ὁ βασιλικὸς στρατὸς, κατ' ἀδικαιολόγητον ὅλως διαταγὴν τοῦ βασιλέως, ἐπανήρξατο εἰς Gien πρὸς τὸν Λεϊγνρα· ἀπογοήτευσιν δὲ ὄλεθρία ἤρξατο διαχέουσα τὴν παγερὰν αὐτῆς πνοὴν ἐπὶ τοῦ ἔθνους. Τὸ ἐξ εὐνοουμένων συμβούλιον τοῦ βασιλέως ἀπέκρουεν ἐφεξῆς πᾶν πολεμικὸν ἐγγεῖρημα, ὁ δὲ στρατὸς αἰσθανόμενος ὅτι ἡ ἀνωτάτη ἀρχηγία διέφρουγεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Ἰωάννας, ἀπέβηκε τὴν πειθαρχίαν καὶ ἐξετράπη εἰς λεηλασίαν καὶ καταπίεσιν, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου οἱ ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν Ἰωάνναν στρατηγοὶ, ὁ Vendôme ὁ Κάρολος de Bourbon ὁ Dunois καὶ ἄλλοι ἀπεσύροντο δυσηρεστημένοι καὶ ἠπράκτου.

(Ἀκολουθεῖ)

Ἰω. Φραγκιάς.

ΛΙΜΑΝΙ ΣΩΤΗΡΙΑΣ

Ὁ κόσμος εἶναι πέλαγος καὶ ὁ βίος τρικυμία
Κ' ἐγὼ ὁ δόλιγος ναυαγὸς γυροῦσ' ὡσπηρία
σ' ἕνα λιμάνι νὰ βρεθῶ.

Ἄνεμοι εἶν' αἱ συμφοραὶ ποῦ δῶ καὶ ἐκεῖ μὲ φέρουν
καὶ εἶναι οἱ πόνοι κύματα ὅπου μὲ παραδέρουν
καὶ κινδυνεύω νὰ χαθῶ.

Μόνον λιμάνι νὰ σωθῶ βλέπω τὴν ἀγκαλιὰ σου
ἄχ! δός μου τὴν γαλήνην μου εἰς τὰ γλυκὰ φιλιὰ σου,
ἀγκάλιασέ με νὰ σωθῶ!

Τάκης Μπέτσος

μον. Μία λατρεία υγιεινής, ης ο άσπασμός είναι προσκόνημα και ο στόνος το ήδν λάλημα της πίστεως· εις ψυχικός ενθουσιασμός, μία πνευματική αναπτέρωσις με συνέδεσε διά προής ιεράς, διά παλμών άγιων

Είχα λησμονήσει πρό πολλού το ήσμα των ήσμάτων και το επανεύρισκον εις τα ένδότερα μελπόμενον του στήθους της.

Είχον κορεσθή εις τον άτέρομον ώκεανόν περιπλανώμενος του πολυκυμάντου βίου, και έγνώρισα πολλά, υπέστην πολλά, είδον πάμπολλά, άπέκαμον και είχον ποθήση πάλιν το γλυκν έαρ των πρώτων ήμερών· και πρό της άνοιξεως, ήν προσεδόκων, άνέμενον ν' άποθανάσω το κλέος μιάς άναστάσεως, το μεγαλειον ένός μακαρισμού, το κάλλος ένός όλβου άγίου, όστις ζή εν ύσφ ζή και ή νεότης.

Επανήλθε δ' ούτω πρό των πενθούντων μου δωματίων ή εικών της πρώτης εντυχίας, και καιαθέτων πρό αυτής των λευκανθέμων τας προσφοράς, προσεπάθουν να τιμήσω μίαν δόξαν. ίνα μ' άναγνωρίση θναμαστήν της.

Και προσεφώνουν το άσπίσιον καλλιτέχνημα, και όταν αί χείρες μου, περιβάλλουσαι τουτο, μ' έπειθον ότι ή άγκάλη μου πανηγυρίζη εν τη έορτή του άγρου έρωτος, σνηθησάνομην κατά βάθος τον τρόπον, την άπαλήν φρικίαν, ήν δημιουργεί μία πεφλημένη άγγελική παρθενία.

Ναί· ελάτρενον την Γαλάτειάν μου, εις αυτήν προστρέχων ίνα εξασφαλίσω την παραμυθίαν και το παρήγορον βανκάλημα. Εις αυτήν και μόνην άνεύρισκον την ποίησιν του μάγου λυκαυγούς. και ήμην όλος άγάπη πρό αυτής διά ν' άνταποκριθώ εις το μειδιάμά της τό αιδθόσιον.

Την ήγάπων με την σεμνήν της άφοσιώσεως ματίαν, και ώς ο φιλαργυρότερος των φιλαργύρων, το πάν έθεώρου τον θησαυρόν μου τουτον, τρέμων, ίνα μη μολυνθή και αυτή ή άτιμοσφαίρα, ήτις τον περιέβαλλε, και επέλιθη και ή μάλλον άσήμαντος βλάβη εις την ήρεμούσαν εκείνην όλβιότητα.

Την ήγάπων ώς εγκαλώπισμα της ώραιότερας μου όπτασίας, ώς Νηρηίδα των Ηλυσίων, ώς το χαρέστερον των αιδθεοδρομούντων Χερουβείμ, όπερ εισχωρεί εις τον νυμφώνα ίνα στεφανώση μίαν άδελφήν, ίν' άσπασθή τό ούράνιον μέτωπον ένός άρχαγγέλου.

Και ή λατρεία μου, άφου εκέρδισε την άξίαν της και την πεποίθησιν, ότι έξυμνεί εν ιδανικόν, κατέρριψε τους πέπλους και προσεκύνει πλέον μίαν γυμνήν άριστοτεχνίαν.

Είχε ταφή και το τελευταίον ίχνος της πραγματικότητος μετά του παρελθόντος, και άφου εξηγησίσθην, ελεύθερος και άδέσμευτος, συνεδέθην διά χρουσού διαδήματος με την νέαν μικράν μου άνασσαν, μεθ' ης εξήτησα τον κόσμο τον της ψυχής και του αιώνιου φωτός της ιδέας.

Και ήτο όντως ιδανικόν ή ζωσα εκείνη πλαστική ενμέλεια, και διά τουτο ήσπαζόμην τό ώραϊον, εν σχήματι θνητού.

Η Σελήνη άπειράκις είχε φωτίση την μορφήν της κοιμωμένης Χάριτος επί της άγκάλης μου. Ουχι δ' άπαξ, εν τη νυκτερινή σιγή, εν τη άποθεώσει της ύλης, εξιδανίκευον τό αισθημα, πρό της άγνης καλλονής, άπεκάλυπτον τό μουσικήριον της θείας τέχνης, και έγονυπέτουν πρό του γυνου μου ειδώλων.

Συνέλεγον τα μειδιάματα όλα, τα περιπαθέστερα των

βλεμμάτων, ίνα άτερίσω εις την πάλλουσαν πλαστικότητα, εις την πολυφίλητον Γαλάτειαν, ήτις εις τό ύψος, ένθα επέτων τά όνειρά μας, δέν έδειλία μήπως γανώ πλειότερον άνθρωπος και όλιγώτερον ποιητής, αλλά, πλήρης έμπιστοσύνης πρός την άγνότητα της έντίμου άγκάλης μου, συνεχώρει του ένθουσιασμού μου την θερμότητα και περιεπίύσσοτο ή άλαβάστρινος νεότης την πυρέσσουσαν κεφαλήν μου.

Ενθυμούμαι...

Το μεσονύκτιον είχε παρελθη, και ήμεις εν τω ήμυφωτιστφ θαλάμω, ένθα τόσα ειδύλλια έθερμάνθησαν υπό των στεναγμών του άμοιβαίου πόνον, ώς εν θρησκευτικφ άδύτω, ελεύθεροι του κηδεμονικου έλέγχου, και μακράν της σκληράς επιβλέψεως και της επιτηρητικής αυστηρότητος; καθενδούσης πλέον εν τη ήρεμία του προεσβυτικου καμάτου, συνεσφίχθημεν ώστε ν' άποτελεσθή εν σύμπλεγμα άχωριστον ένότητος, εξαγιαζόμενον διά των δακρύων, άτινα μόνον ή δύναμις μιάς ειλικρινούς άφοσιώσεως δύναται να παραγάγη.

Και τότε πατάτομός τις μέθη, αυτομάτως ενσκήψασα διά των άκτίνων της Σελήνης, μοι άφήρπασε τον σφάφρονα λογισμόν, και πριν έτι άποθανάσω την λατρευτήν μορφήν, φωτιζομένην υπ' εκείνης, μεταβάλλομαι εις μουσόληπτον καλλιτέχνην, και εμφανίζω τό ίνδαλιά μου γυμνόν πρό του άργυρου ούρανοϋ.

Η αιδώς ήτο πλέον ύβρις πρός την αλήθειαν, και ή γυμνή παρθένος του έρωτος, κατανοήσασα ότι ή ουστολή είναι σεμνοτυφία πρό της ιδέας της τιμής, όταν κυριαρχή αυτή, εκλεισε τους όφθαλμούς, και τους ήροξεν ίνα με ίδθι γονυκλινη ένώπιόν της.

Την προσεκύνησα παραφόρως· και όποτε τρέμων πρό του λευκου εκείνου άριστουργήματος, ήκουσα τους παλμούς της ζωής, και τό άγαλιά μου έμυρνωθεν ήδύνατο να μοι υποσχεθί μίαν άμάραντον ευδαιμονίαν.

— Θεοπέσιον είδωλον, εφώνησα, σωμα δλβίων ήμερών, που άνήκεις, τίς του μέλλοντος ο εντυχής κτήτωρ; Είπέ μοι εις τίνα θα χορηγήσης την πολύτιμον ύπαρξίν σου;

Και ή Γαλάτεια, ώσει να εξέθαπτε τό μοναδικόν της μουσικόν, εν τη στιγμή εκείνη του νυκτεριου άρραβώνος, κλίνει περιπαθώς την κεφαλήν, άνοίγει τους βραχίονας, και προσκαλοϋσά με ώς ν' άκούσω τον έπίσημον όρκον της πίστεως, μοι άπαντᾶ εν σεμνή άγωνία·

— "Η δικό σου ή της γής! Άλλο..."

ΧΕΛΙΔΟΝΑΚΙΑ

Στή στέγη μου παρηγοριά σᾶς είχα, ώραϊα πουλάκια, Σᾶς έφερε της Μοίρας μου ή κάποια συμπονια Και με τα κελαηδίσματα και με τα παιγνιδάκια Μιά γλύκα γύρω έχύνατε, μιά μέθη στην καρδιά. . . .

Τώρα στής ώρες της βαρειές του κρουου φθινοπώρου Έρμο τό σπήμι απόμε νε κι' είνε ή φωληρά άδειανή, Κι' ώς πήρατε φτερούμενα της στράτες του όδοιπόρου ΈΗ θλίψη πάλι με έζωσε και ή σκέψη είνε σιενή. . . .

— Καλᾶ ταξίδι, ᾧ χαρωπά και πολυαγαπημένα! Σᾶς καρτερώ όταν έρθουνε και τα άνθια στα κλαδιά, Με της παληές έλλιδες μου πισιά συντροφεμένα Έσοεις στη στέγη νᾶρθετε κι' εκείνες στην καρδιά. Θιαδ. Ζωϊόπουλος

Η. Καραβία

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΟΥ κ. ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΚΑΡΑΒΙΑ

Ο Κεντρικός Μακεδονικός Σύλλογος, του όποιου είναι πρόεδρος ο διάσημος ιατρός κ. Γερογιάννης έχει τυπώσει με έξοδά του τό δραματικόν έργον του κ. Αχιλλέως Καραβία ή «Μακεδονία», με τον σκοπόν να διαδώση τα έλληνκώτατα αισθήματα του ποιητου σ' όλο τό δουλο και ελεύθερο έλληνισμό. Τα αισθήματα αυτά είναι εκείνα που έκαμαν την Ελλάδα, που κάθε έλληνική ψυχή είναι υποχρεωμένη να κλη μέσα της και έκαμαν τον Έλληνα να σπάση τα δεσμά του κ' επάνω στα βουνά να κηρύξη την ανεξαρτησίαν του.

Σ' αυτή την εποχή βέβαια ένα τέτοιο έργο είναι πολύ αναγκαίο για να μας θυμίξη κάτι που αισθανθήκαμε, ή για να μας ξυπνήση κάτι που ή ξένη σαπίλα μας έχει ναρκώσει.

Η σημερινή ποίσι στήν Ελλάδα βγήκε από τό δρόμο της, ζητεί άλλα μονοπάτια, άλλα γευτικά ιδανικά. γυρεύει ό,τι είνε ξένο από τον ουρανó μας κι' ό,τι δέν ήμπορεί να βλαστήση στη γη μας. Ο ήλιος του Όμήρου δέν ήμπορεί βέβαια να δώση ζωή σ' αυτά τα φυτά, των όποιων ή βλάστισι είνε τεχνητή, και γι' αυτό ή μυρωδιά τους δέ φθάνει στην καρδιά για να ξυπνήση ό,τι της μοιάζει. Η άφητηρία μας δέν

είναι πλειά ή άρχαία ποίσι, ή τέχνη που δέν ξέρει δύσι, αλλά τα παραδοξολογήματα μερικων ευρωπαίων, που γυρεύουν τό νέο στο άλλοκοτο και τη λεγόμενη ιδέα στα ψευδοσύμβολα του είκοστου αιώνα.

Από πολύ καιρό κι' εμεις ζητούσαμε να ύψώσουμε τη φωνή μας έναντίον αυτών των ανθρώπων, για τους όποιους διαμαρτύρεται τό παρόν για να τους καταδικάση τό μέλλον.

Η «Μακεδονία» του κ. Καραβία έχει κάτι που άνίκη στήν έλληνική ψυχή, έχει κάτι δικό μας, που μας τό θυμίζει, τόσο καλά, τόσο έλληνικά, δέν έχει τίποτε να μας κρύψη, έχει πληγές να μας ξεσκεπάση, έχει δικαιώματα καταπατούμενα να δείξη στήν Ευρώπη, γρηά πλειά από τα ελαττώματα και από τες τόσες κακίες, που την έχουν κατακυριέψει.

Αυτό τό έργο είναι άλληγορικό· αν και ή άλληγορία δέν είναι τόσο σύγχρονη μ' εμάς, όμως ο ποιητής έθεώρησε αυτήν τό πλειό κατάλληλο μέσο για να εκφράση την ιδέα του και άληθινά, ήμπορούμε να πούμε, ότι έχει πιτύχει. ή Ευρώπη, ή Ελλάδα, ή Μακεδονία προσωποποιούνται· είναι τόσες γυναίκες, αλλά γιατί την Τουρκία και τη Βουλγαρία ο ποιητής δέ μας τες παρουσιάζει γυναίκες, αλλά άντρες; Εκείνο, τό όποιο σ' άλλο έργο θα ήτανε ελάττωμα, έδω είναι μεγάλο προτέρημα, είναι μια ιδέα πολύ πιτυχημένη, με πολύ βάθος, που λίγοι την έχουν έννοήσει.

Τουρκία και Βουλγαρία δέν υπάρχουν, αλλά Βούλγαροι και Τούρκοι, όρδες βάρβαρες σκορπισμένες στήν Ευρώπη. Σ' αυτό τό έργο υπάρχουν πολλά μέρη άξια πολύ επαινου. Είναι ο πατριωτισμός εκείνος, που από την αρχή έως τό τέλος, σαν καλός καραβοκύρης, κυβερνά αυτό τό έργο με τους πολύ ώραίους ίαυθικούς του στίχους, γραμμένους με τόση ψυχή, με τόση γλαφυρότητα, και για τουτο ο Μακεδονικός Σύλλογος που αντιπροσωπεύει τό γνήσιο έλληνικό φρόνημα, έχει τυπώσει αυτό τό έργο με την ιδέα ότι προσφέρει στον Έλληνισμό κάτι που του άνίκη.

Στέφ. Μαρτζώκης

ΨΗΦΙΔΩΤΟΝ

Υπάρχουσι μυστικά τα όποια καθιστᾶ τις βαρύτερα, έαν τα άνακοινώση προς άλλους.

Louis Legendre

Μεταδίδομεν εις τους άγριους τας κακίας μας δια να ώφεληθώμεν από αυτούς· έμβολιάζομεν τα άνθρωποιδᾰ με τας χειρότερας άσθενείας μας δια να θεραπευθώμεν δαπάναις αυτών· τό ανθρώπινον συμφέρον είναι άνευ οίκτου.

G. M. Valtour

Ο σίδηρος της ελευθερίας δέν είναι τό έχειρίδιον, αλλά τό ξίφος.

Chateaubriand

Η ποίσις είναι μεγάλη ήθική δύναμις.

Χαρίλαος Τρικούπης

Ποίσις είναι ή μουσική του πνεύματος, μουσική δέ ή ποίσις της καρδιάς.

Κ. Λος.

ΕΙΣ ΕΝΑ ΒΡΕΦΟΣ ΜΟΥ
ΠΟΥ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ ΑΠΟΘΑΜΜΕΝΟ

Α'.

'Απ' τὸ λημέρι τ' οὐρανοῦ, ἀπ' τᾶστρο, ποῦ 'κρυβόσουν,
Σ' ἐκράξαμε, ἀγγελόπουλο, νάλθης 'στὴν ἀγκαλιά μας.
Κ' ἐνῶ ἐννῆα μῆνες μὲ χαρὰ κρυφῆ σ' ἀκαρτεροῦμε,
'Εσὺ τὴ μάνα τῆς ζωῆς, ποῦ μέδα της 'σκιοτῶδες,
Τὴ μεταβάλλεις τάφο σου, ἀοιμὲ! νεκροκουινιά σου,
Καὶ γεῦσε ἀπ' τ' ὀλόπικρο ποτιῆρι τοῦ θανάτου,
Τὸ σκοτεινὸ κατώφλι τοῦ ἀκόμη πρὶν πατήσης!
'Ἡ χαρραγῆ, ποῦ 'ξύπνησε, τὰ μάτια σου δὲν εἶδε.
'Ἰσως τὰ 'κράτησε κλειστά, ἕως ὅτου, νὰ περάσης
Γιὰ νὰ μὴ 'δῆς, 'εἰς τὸ διάβα σου, τᾶγριο τῆς γῆς λιμάνι,
'Πιστρεφόντας 'εἰς τὸν οὐρανὸ, 'εἰς τὸ ἀστρο' ὄθε 'κατέβης.
Τᾶγρο, ποῦ σοῦ 'φίλησε τὰ χόλια σου προσωπάκι,
Κ' ἐπαίξε μὲ δυὸ καστανά, μετάξινα σγουρά σου,
'Στ' αὐτιά μας δὲν μᾶς ἔστειλε τὸ βρεφικὸ κλαῦμό σου,
Πῶθηθαοεν εἰς τὰ στῆθη μας ἀπ' τᾶφώνό σου χεῖλο...
Κ' ἤλθε νὰ φύγης, ἄγγελε! νὰ κλαίω 'εἰς τὸ φθάσίμω σου,
Μαζὶ μὲ τὴ μανούλα σου, τὴν ἀναχώρησί σου,
Π' ἀφίνει πόνο 'πίσω της, πόνο, ποῦ 'μεῖς γροικοῦμε ..
'Εμεῖς μόνοι σ' ἐκλάψαμε, ἐμεῖς μόνοι σὲ κλαίμε,
Κρυφά, κρυφά ὅσιν νάτανε, ὁ πόνοσ μας γιὰ σένα,
Κρῖμα! .. δὲν μας 'συμπόνεσαι κανεῖς! κανένα μάτι
Δὲν νοιώσαμε τριγύρω μας νὰ κλάψῃ, νὰ δακρῶσῃ.
Σχεδὸν μᾶς ἐσυγχάρηκαν γιὰ τὸ φτεροῦγισμά σου,
Καὶ μᾶς ἐπαρηγόρησαν, γιὰ τὸ θανάτό σου
'Ἡ μάνα σου νύρετῆ ζωὴ, ποῦ θάχανε γιὰ σένα!
'Σὰν κ' ἡ ζωὴ, ποῦ δῶσόνδε, δὲν ἦτανε 'δική της,
'Σὰν μέσ' ἀπὸ τὰ σπλάχνα της, νὰ μὴν ἐξεκολλοῦσε!

Β'.

'Αδειο, μικροῦλι, ὀλόλευκο, τρεῖς σπιθαμαῖς κιδοῦρι,
Κρατῶντάς το ἕνας ἄγνωστος εἰς τὴ μασχάλη κάτου,
'Αδάκρυτος, ἀδιάφορος 'εἰς τὸ σπιτί το ἀνεβάσει.
Τ' ἅγιο σημεῖο τοῦ Λυτρωτῆ, εἰς τὸ σκεπασματάκι
'Ἐπάνω, δὲν διακρίνεται, δὲν εἶνε καρφωμένο...
Τὸ κροῦ κορμάκι ἐβάλληκε τὸ 'σκεπάσαν, ἐκλείσθη...
Μιά μόνη κλαίει 'εἰς τὸ πλάγι μας, μιά μόνη ἀναστενάζει,
Γιὰτ' εἶνε μάνα δυὸ φοραῖς τοῦ βρέφους, ποῦ κοιμάται.
Νά! τὸ σκῶνουν... θυμιατὸ δὲν βλέπω νὰ καπνίζῃ,
Λαμπάδα δὲν τ' ἀνάψανε σταυρός, παπᾶς δὲν φθάνει
Δὲν ἀγροικιέται ψάλσιμο... Θὰ φύγῃ μοναχοῦλι!—
Εἰς τὸ καλὸ, πουλάκι μου, εἰς τὸ καλὸ, ψυχὴ μου!
Καὶ φεύγει, ἔχοντας σύντροφο τὸ νεκροθάφτη μόνο,
'Οποῦ ὅσιν κλέφτης γλιγόρα ταῖς σκάλας κατεβαίνει,
Κρατῶντάς 'εἰς τὴ μασχάλη του, τὴ μιά, τᾶστρο κιδοῦρι,
Καὶ κάτου ἀπὸ τὴν ἄλλη του ταῖς μαύραις ταῖς καρ-
[διαῖς μας!

Γ'.

'Αχ! ἡ γλυκεῖά, ἡ φιλόφρων, ἡ λατρευτὴ 'Εκκλησία
Τοῦ γαλανοξανθοῦ Θεοῦ, ὅπου τ' ἄθωρα βρέφη
'Στὰ γόνατά του ἐκάθησε, κ' εἶπε γι' αὐτὰ πῶς εἶνε
'Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀρνεῖται ταῖς εὐχαῖς της
'Στ' ἄνωμο βρέφος, τ' ἄσπιλο, τὸ τρυφερὸ ἀγγελούδι,
Ποῦ κοιμισμένο 'εἰς ὄνειρα γλυκὰ τοῦ Παραδείσου,
Περνᾷ γοργὸ τὴ σκοτεινὰ, τῆς γῆς τὴ μαῦρη ὄχθη,
'Στὸ ρεῖθρο τ' ἅγιον Ποταμοῦ χωρὶς νὰ σταματήσῃ.
Κι ἀρνεῖται, Θέ' μου, ἕνα σταυρὸ, τὸν ἕπνο, ἕνα κλινάρι
'Εκεῖ, ποῦ κάτου ἀπ' τὸ σταυρὸ ἀμαρτωλοὶ κοιμοῦνται,
'Στὸ βρέφος, τ' ἀγγελόπουλο, π' ἀκόμη 'εἰς τὸ κορμί του
Φαίνομαι οἱ τύποι, π' ἄφησαν τὰ δάχτυλα τοῦ Πλάστῃ,
Ποῦ ἀπὸ τὰ ἄνθη τ' οὐρανοῦ, ποῦ ἐπάνω τους 'πατοῦσε,
'Ακόμη 'εἰς τὸ ποδάρι του, τὸ ρόδινο, ξανοίγει
Τὸ χνοῦδι, τὸ βελούδινο, τοῦ ρόδου καὶ τοῦ κρίνου,

Κι ὄσφραίνεσαι τὸ μῦρό τους, τὴν οὐρανία πνοή τους.
'Ω, κρῖμα! τ' ἀναμάρτητο, τ' ἄγνο τὸ πλασματάκι,
'Οποῦ τῆς γῆς δὲν ἔγγιξε τὸ μολυσμένο χῶμα,
Νὰ δέχεται καταφρονιά, σκλήρᾶ νὰ τιμωρῆται,
Γιὰτ' ; γιὰτ' μιὰ δύναμις, δημιουργός, 'εἰς ἐκεῖνο,
Δύναμις ἀνεξέταστη, 'εἰς τὸ ἔργο της ἐπάνω,
Ἐάφνου τὸ δρόμο τῆς ζωῆς 'σταματήσε γιὰ λίγο,
Κ' ἐχώρισε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ πνεῦμ' ἀπὸ τὴ σάρκα.—
'Ω! ὅπου κ' ἂν το θάψετε, 'εἰς λαγκαδιὰ, 'εἰς ράχι,
Τῆς 'Εκκλησίας τ' ἀπόβλητο, τὸ περιφρονημένο,
Τὸ νόθο ἐμπρός 'εἰς τὸ θάνατο, τὸ ἀποκλῆρο τοῦ τάφου,
Σιγὰ κατεβασέτε το, μὲ πόνο, μέσ' τὸ λάκκο,
Τὸ λάκκο τὸν ἀνώθυμο, κ' ἀφοῦ ὄρφανὸ θὰ μὲνῃ
'Απὸ τὸ θεῖο τὸ Σύμβολο, ποῦ δείχνει, ποῦ χωρίζει
Τὸ πλάσμα τ' ὁμοιοπρόσωπο τοῦ Πλάστῃ καὶ Πατέρα
'Απ' τοῦ σκυλιοῦ τὰ λείψανα, ὅπου μὲ τὰ 'δικά του
Μιὰ μέρα θὲ ν' ἀδελφωθοῦν,—πιθώσετε μιὰ πέτρα,
Κοιμῆν ἀπὸ τῆς Μάνας μου, τὸ σκοτεινὸ λημέρι
'Εἰν' ἀγιασμένο σύντριμμα... καὶ δεῖχτέ μου τὴ θέσι,
Μήπως μοῦ τύχη ἀδιάφορος ἐκεῖθε νὰ περάσω
Κάμμια φορὰ, κ' ὁ δύστηνος τὸ σπλάχνο μου πατήσω!

Δ'.

'Απ' τὸ λημέρι τ' οὐρανοῦ, ἀπ' τᾶστρο, ποῦ 'κρυβόσουν,
Σ' ἐκράξαμε, ἀγγελόπουλο, νάλθης 'στὴν ἀγκαλιά μας,
Κ' ἐνῶ ἐννῆα μῆνες μὲ κρυφῆ χαρὰ σ' ἀκαρτεροῦμε,
'Εσὺ, τὴ μάνα τῆς ζωῆς, ποῦ μέδα της 'σκιοτῶδες,
Τὴ μεταβάλλεις τάφο σου, ἀοιμὲ! νεκροκουινιά σου,
Καὶ γεῦσε ἀπ' τ' ὀλόπικρο ποτιῆρι τοῦ θανάτου,
Τὸ σκοτεινὸ κατώφλι τοῦ ἀκόμη πρὶν πατήσης!
Συχώρησέ μας, τρυφερὸ, οὐράνιο πλασματάκι,
'Αν 'μεῖς σοῦ 'δώκαμε ζωὴ, οἱ δύστηνοι γονεῖς σου,
Ποῦ δὲν τὴν ἤθελες ἐσὺ. Συχώρα μας, παιδί μου!
Ποῖός ξέρει μήπως ἐννοιωσες μαῦρο, πικρὸ τὸ δῶρο,
Καὶ φθάνοντας 'εἰς τὸ σύνορο, τῆς γῆς, μᾶς τὸ 'πιστρέφεις
Συχώρησε, ἂν σ' ἐκράξαμε 'εἰς κόσμω, 'εἰς πατρίδα,
'Οποῦ δὲν ἦτανε γιὰ σέ, διαβατικὸ ἀγγελούδι!

Ζάκυνθος, 22 'Ιουλίου 1903.

'Ανδρέας Μαρτζώκης.

ΣΗΜ. 'Ο γράφων τοὺς στίχους τούτους οὐδὲν διανοεῖται
δι' αὐτῶν νὰ θίξῃ πατροπαράδοτους δοξασίας, οὐδὲ νὰ ἐπι-
κρίνῃ τὰς ἱερὰς τῆς 'Εκκλησίας διατάξεις, ἅς ἄλλως τε, ὡς
χριστιανός, σέβεται καὶ τιμᾷ: ἐκπέμπει πόνο πατρὸς καὶ ἀν-
θρώπου, πόνο τὸν ὅποιον πολλοὶ βεβαίως μετ' αὐτοῦ θὰ
ἠσθάνθησαν καὶ θὰ αἰσθανθῶσιν.

Φ. ΠΑΥΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΝΗΣ

(Σανέχεια)

'Ο ἀτομισμὸς τοῦ Φροντίνῃ δίδει εἰς ἡμᾶς τέλειον
ὑπόδειγμα ἀμιγῆς πάσης ξένης ἐπιδράσεως.
Εἰς τὰς πλείστας τῶν μελωδιῶν του ἡ ψυχὴ μεταρ-
σειοῦται καὶ ἀσυνειδήτως ἀφίνει τοὺς λευκοὺς μαργαρί-
τας τῆς ν' ἀποτυπωθοῦν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν.
'Εξόχου ἐμπνεύσεως μελωδία εἶναι τὸ ἔσμο τῆς
Mignon τοῦ Γκαίτε κατὰ Ἱταλικὴν μετάφρασιν.
Κάθε νότα τοῦ θεῖου τούτου ἔσμου ἀντιστοιχεῖ πρὸς
τρυφερὸν παλμόν, ἐκφράζοντα ὅλον τὸν πόνον τῆς ψυ-
χῆς, ἥτις πτερυγίζουσα ἀνυψοῦται εἰς τὴν χώραν ἐκείνην
τῶν ὀνείρων, ὅπου τὸ ἔσμο τῆς φύσεως ἀντηχεῖ καὶ τὸ
ρόδον αἰωνίως μυρῶνει τὴν ἀτμόσφαιραν, ὅπου οἱ πόθοι
ἀναγεννῶνται καὶ ἡ καρδία αἰωνίως λατρεύει. 'Ο ἰδεώδης

Φροντίνῃ ἀπεικονίζει τὴν γλυκεῖαν Mignon ἐν ὄλῃ
τῇ αἴγλῃ μιᾶς ὀνειρώδους ἐμπνεύσεως. Ἡ ψυχὴ ἀκόρε-
στος δὲν δυνατὴ ἐνίοτε νὰ σταματήσῃ, μετὰ λύπης μας
ὅμως ἀναγκαζόμεθα νὰ σταματήσωμεν, ἕνεκεν τοῦ χώρου,
ἐπὶ τοῦ θεῖου τούτου ἔσμου τῆς Mignon. Ἐτέρα
σύνθεσις ὁ Μεσαιῶν διαιρουμένη εἰς ἕξ μέρη, ἥτοι τὴν
«Cavalcata Sogno d' amore, Addio al castello
La Croce Mistero καὶ Schianto» εἶναι ἔργον κλα-
σικόν, εἰς τὸ ὅποιον ὁ μουσουργὸς ἠδυνήθη νὰ ἐνδυθῇ
τὸ ὄφος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ ἱπποτισμοῦ καὶ ἡ μου-
σική του ν' ἀποτυπώσῃ ἐν τῇ Cavalcata καὶ αὐτὸ
τὸ βᾶδισμα τοῦ ἵππου καὶ τὸν στεναγμόν τοῦ ἀνυπο-
μονοῦντος ἱππότου, ἐνίοτε εἰς κάθε τόνον νὰ σκιρτᾷ ἡ
καρδία ἐπὶ τῇ ἀναμενομένη εὐτυχίᾳ δύο ψυχῶν, τὰς
ὁποίας εἰς σταυρὸς ἐνώνει καὶ τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ
ἀποχωρίζει. Εἰς τὸ Sogno d' amore αἰσθάνεται
τις ὄλην τὴν ρέμβην τῆς παρθένου τοῦ μεσαιῶνος, ἡ
ὁποία μετὰ δειλίας καὶ πόθου ἀναμένει τὸν ἐκλεκτὸν τῆς
ψυχῆς της. Οὐρανία γλυκύτες εἶναι χυμῆν εἰς τὸ ὄνει-
ρον αὐτὸ τοῦ ἔρωτος. Τὸ Addio al castello
εἶναι σπαρρακτικὸς ἀποχωρισμὸς, τοῦ ὁποίου κάθε νότα
ἐνθυμίζει, ὅτι ἡ ζωὴ δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀρμονίαν γλυ-
κυθόγγων ἤχων καὶ ἐν τῇ ἡρεμίᾳ τοῦ μεγαλοπρεποῦς
Πύργου ἔπρεπε ν' ἀντηγήσῃ ἡ δυσαρμονία τῆς λύπης,
μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι ὁ ἱερὸς σύνδεσμος ἠδύνατο νὰ
ἐπιχύρῃ βάλσμον εἰς τὸν θρήνον τῆς σεμνῆς παρθένου.

La Croce, ὁ Σταυρὸς ἐκφράζει μὲ ἦχους δειλῆς
χαρᾶς ὄλην μὲν τὴν πεποιθῆσιν, τὴν ὅποιαν ἐμπνέει ἐν
ἱερὸν δῶρον, τὸ ὅποιον συνδέει δύο καρδίας, ἀφ' ἑτέρου
ὅμως μία ἄδηλος μελαγχολία εἶναι χυμῆν εἰς τοὺς
ἦχους τοῦ ἔσμου τούτου, κυριεύουσα τὴν καρδίαν,
ὅπως ἡ ἀγνή πίστις πρὸς τὴν θρησκείαν ἐνὸς ἱεροῦ αἰσθή-
ματος. Φρικτὸν μυστήριον ἀποκαλύπτεται καὶ εἰς τὸ
μυστήριον (Mistero) ὑπάρχει ὅλον τὸ βᾶθος μιᾶς ἀπελ-
πιστικῆς ὀδύνης ἐκδηλουμένης δι' ἤχων ἀπελπιστικῶν. Εἰς
τὸν θρήνον ἐκεῖνον ἡ καρδία συντετριμμένη κατακρημνί-
ζει τὰ ὄνειρά της.

'Ἡ ἐκτέλεσις εἶναι μεγαλοπρεπῆς, πλήρης ἀρμονικῶν
συνδυασμῶν ἐν τῷ accompagnamento, τὸ δὲ ἔσμο
πλήρης ἀπελπισίας. 'Ο Φροντίνῃς ἐξάλλος ἐν τῇ θλίψει
τοῦ μυστηρίου νεκρώνει διὰ τῆς ἐπιβλητικότητος τοὺς
πόθους τῆς εὐτυχίας καὶ ἐν τῷ σπαρραγμῷ (schianto)
κηδεύει τὰ λευκὰ κρίνα τῆς ψυχῆς μιᾶς ἀγνῆς κόρης, ἡ
ὁποία μὲ ἐν μεγαλοπρεπῆς νεκρώσιμον ἐμβατήριον θάπτει
πᾶν ὅ,τι ἐλάτρευσε, τὴν λάμπριν μιᾶς χρυσεῆς ἀκτίνας, ἡ
ὁποία εὐρίσκει ταφὴν ἐντὸς τοῦ ψυχροῦ μνήματος.

'Εν τῷ ἔργῳ τούτῳ (ὁ Μεσαιῶν) ὁ Φροντίνῃς γίνεται
ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ ψάλλει ἐν ὄλῃ τῇ
μεγαλοπρεπείᾳ τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος, τὴν ἐλπίδα τῆς
εὐτυχίας καὶ τὴν καταγίδη τῆς ἀπελπισίας.

«A ma» ἑτέρα μελωδία περιπαθεστάτη ἐπὶ ποιή-
ματος τοῦ Antonio Gislanzoni ποιητοῦ τοῦ λιμπρέ-
του τῆς Αἴδας. Ὑπὸ τοὺς ἦχους τῆς λαμπροτάτης αὐ-
τῆς μελωδίας ἐκφράζεται ὅλον τὸ αἰσθημα πρωτοπείρου
ἔρωτος καρδίας.

«A ma fanciulla». Ἀγάπησε κόρη. Πόσον ἡ
ἐκφρασις τῆς λέξεως ταράσσει τὴν ψυχὴν. Οὕτω καὶ ἡ
φράσις τῆς μουσικῆς συγκινεῖ τὴν καρδίαν πρὸ τοῦ ἀγνώ-
στου τούτου αἰσθήματος, εἰς τοὺς ἦχους τοῦ ὁποίου ἐκ-
τυλίσσεται ὅλος ὁ δειλὸς ἐκεῖνος πόθος πρὸ τοῦ οὐρανοῦ
τούτου ἰδανικοῦ.

Εἰς τὸ ἔσμο αὐτὸ εἶναι χυμῆν ὄλη ἐκείνη ἡ γαλήνη

ἡ ὁποία δεικνύει ὅτι ἡ ψυχὴ εἰσέτι δὲν ὑπέστη τῶν πα-
θῶν τὴν θύελλαν, ἀλλ' ὅμως ἐν τῷ μελαγχολικῷ τούτῳ
ἔστρατι κατὰ ἀόριστον προμηνύεται.

Dormi bimbo (κοιμήσου μικρὸ) πόσον γνω-
ρίζει ὁ κ. Φροντίνῃς νὰ λικνίσῃ τὰ ὄνειρα ἐνὸς ὄρφανου
καὶ ἐκ τοῦ ἔσμου αὐτοῦ ν' ἀναφίνεται ὁ ἀληθὴς πα-
τήρ, ἐκφράζων τὰς φιλοστοργωτέρας φράσεις, εἰς τὰς
ὁποίας ἀντηχεῖ τὸ λίκνον σεῖομενον καὶ ἡ μελωδία τῶν
ἀγγέλων, ἥτις φέρει τὸ μεδίδιαμα ἐπὶ τῶν ροδαλῶν παρειῶν
τοῦ μικροῦ ἀποκλήρου τῆς μοίρας. Ἡ ψυχὴ εἰς τὴν
μελωδίαν ταύτην γνωρίζει κόσμους ἀγνώστους καὶ ποθεῖ
πλειότερον νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν δυστυχεῖ ἀνθρωπότητα.

«Senza Baci». (Δίχως φίλια) μελωδία περιπαθῆς
ἐπὶ ποιήματος τῆς κομισσῆς Lara.

Τὸ ἔσμο τοῦτο ἀποτυπώνει διὰ τῶν ἤχων ὄλην τὴν
θλίψιν ἐνὸς χωρισμοῦ καὶ ἐπὶ τῇ ἀναμονῇ μιᾶς ἐπανόδου,
ἐκφράζει ὄλον τὸν πόθον τῆς ψυχῆς δι' ἐν φίλημα. Εἶναι
ζωὴ χυμῆν εἰς τὸ ἔργον τούτο, ἐκφραζομένη μὲ ἦχους
δυνατοῦς περιπαθῶς παλλούσης καρδίας.

«Viole Bianche» (Λευκοὶ μενεξέδες) ἑτέρα με-
λωδία ἐπὶ τρυφερωτάτου ποιήματος τῆς Annie Vi-
vanti. Εἰς τὸ λευκὸν ποίημα τῶν λευκῶν μενεξέδων ὁ
Φροντίνῃς ἀφίνει τὸ λευκὸν πέπλον τῆς ψυχῆς του νὰ
διανοίγεται καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξέρχεται τὸν λεπτόν ἄρωμα τῆς
ἐνούμενον μὲ τὸ ἄρωμα τῶν λευκῶν μενεξέδων.

'Εκ τῆς μελωδίας ταύτης ἀναφίνεται ὄχι μόνον ὁ
μουσουργός, ὄχι ὁ ποιητής, ἀλλ' ὁ ἰδεώδης τύπος τοῦ
ἀληθοῦς καλλιτέχνου ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν αἰσθηματῆρα
ἄνθρωπον, ποθεῖ νὰ δώσῃ πλειοτέραν ζωὴν καὶ εἰς τοὺς
λευκοὺς ἀκόμη μενεξέδες.

«Fiori Etnei». (Ἄνθη τῆς Αἴτης). Δύο Σικελικὰ
ἔσμοτα δημῶδη. Ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν ὁ Φροντίνῃς ἔχει
μελοποιήσει τὴν πρώτην συλλογὴν τῶν σικελικῶν ἔσμο-
των. Τὰ ἄνθη τῆς Αἴτης ἐκφράζουν ὄλην τὴν περιπά-
θειαν σταθερᾶς μελαγχολικῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἀναχω-
ροῦσα ζητεῖ ὀλίγην πίστιν καὶ ὡς ἀντάλλαγμα ἀφίνει τὴν
καρδίαν της.

Εἶναι θλιβερός ἀποχωρισμὸς τὸν ὅποιον ὁ μουσουργός
περιβάλλει μὲ ὅλον τὸν χαρακτῆρα τῆς μουσικῆς τῆς
μεσημβρινῆς Ἱταλίας, μὲ τὴν χροιάν τῆς μουσικῆς τῆς
πατρίδος του, μὲ τὴν χροιάν ἐκείνην, τῆς ὁποίας ἡ κάθε
νότα ραγίζει τὴν καρδίαν καὶ ἐξ αὐτῆς τὰ φλογώδη ἄνθη
τῆς Αἴτης ἐξέρχονται ξεφυλισμένα καὶ ὠχρὰ, ἐνῶ ἡ
καρδία ἀπερρόφησεν ὄλην τὴν ζωὴν των.

Τὸ δεύτερον μέρος τῶν ἀνθῶν τῆς Αἴτης εἶναι ἐν
εἶδος γλυκεῖας νυκτωδίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀντηχεῖ τὸ ἔσμο
τοῦ χωρισμοῦ, εἰς τὸ ὅποιον ἡ νύξ δὲν δυνατὴ νὰ ἐπι-
χύσῃ βάλσαμον, καὶ ἡ ἠὼς εὐρίσκει ἀγρυπνοῦσαν τὴν
πάσχουσαν καρδίαν. Ἡ ἐκτύλιξις τῶν ἤχων ἂν καὶ εἶναι
μελωδική, ἐνυπάρχει ὅμως ἡ ἀρμονία ἐκείνη, εἰς τὴν
ὁποίαν μία σιωπηλὴ ἄλην σπαρρακτικὴ κραυγὴ ἀντηχεῖ,
ἀλλ' ὡς νὰ φαίνεται ὅτι φοβεῖται νὰ ταράξῃ τῆς νυκτὸς
τὴν ἡρεμίαν βυθίζεται πάλιν εἰς τὸ στῆθος, ὅπως κατα-
στήσῃ πλέον ἀπέλιπδα τὸν πόνον.

'Ἡ νυκτωδία αὕτη ἐκπνέει μὲ ἐν λεπτόν παράπονον
εἰς τὸ ὅποιον ἡ φωνὴ δειλὴ καὶ συντετριμμένη ἀφίνει
μίαν λεπτοτάτην ἠχὴν νὰ ἐξελεθῇ, ἡ ὁποία πνίγεται εἰς
τῆς σιγῆς τὰ στῆθη.

'Υπέροχος εἰς τὸ μελαγχολικὸν τούτο ὄφος ὁ Φρον-
τίνῃ περιλούει τὴν πάσχουσαν ψυχὴν μὲ μίαν ἄρωμα-
τώδη πνοήν, ἡ ὁποία περιέχει τὸ βάλσμον ἐκεῖνο, τὸ
ὅποιον δὲν ἐπιφέρει τὴν λήθην, ἀλλὰ συμμερίζεται τὸν

πόνον και ὁ δυστυχῆς αισθάνεται ὅτι δὲν εὐρίσκεται μόνος ἐν τῷ κόσμῳ.

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἡ ταπεινὴ μας γνώμη ἐπὶ τῶν μελωδιῶν ἃς ἔχομεν τοῦ διασήμου τούτου ἐμπνευσμένου μουσικοδιδασκάλου. Ἡ αἴσθησις, τὴν ὁποίαν αὐταὶ μᾶς ἐνεποίησαν εἶναι μεγίστη, ἂν δὲ ἐτολμήσαμεν ἐν ὀλίγοις ν' ἀποτυπώσωμεν τὴν δειλὴν ἡμῶν κρίσιν τὴν ἀπορρέουσαν πλεότερον ἐκ τῆς ψυχῆς, ἢ ἐκ τῶν μουσικῶν μας γνώσεων, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν διάσημον μουσουργόν, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν δύναμιν νὰ γοητεύῃ, νὰ συγκινήῃ καὶ νὰ διασπᾷ τὴν δειλίαν μᾶς ἀπλῆς καλλιτέχνιδος.

Περὶ τῶν μελοδραμάτων του δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ ἐκφέρωμεν κρίσεις, καθ' ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο μεγάλη μας τόλμη.

Δὲν ἀρκεῖ εἰς ἓνα μουσικόν ἢ μόρφωσις ἢ στενωῶς συνδεμένη πρὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν μουσικὴν μόνον. Εἰς τὸν ἀληθῆ λάτρην τῆς τέχνης ὁ ὀρίζων τοῦ ὠραίου εἶναι ἀπέραντος. Ἡ μόρφωσις εἶναι τὸ μεγαλεῖτερον προσόν, συμβαδίζουσα δὲ αὐτῇ μὲ τὴν μόρφωσιν τῆς ψυχῆς, καθιστᾷ αὐτὸν ψυχολόγον, φιλόσοφον, βαθὺν γνώστην τῆς ζωῆς.

Τότε δὲ μία ἐμπνευσμένη ψυχὴ δύναται πλεότερον νὰ ἐξωτερικεύσῃ τοὺς κεκορυμένους θησαυροὺς τῆς. Τότε ὁ ποιητὴς ἢ ὁ μουσουργὸς δύναται νὰ κατὰστῇ ὑπέρροχος. Τῆς τελείας ταύτης μορφώσεως ἀληθῆς ὑπόδειγμα εἶναι ὁ Παῦλος Φροντίνης. Ἐν τῷ μουσουργῷ τούτῳ ἐνοῦται ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν ἀληθῆ καλλιτέχνην.

Τῷ 1897 ἔλαβεν ἐνεκεν τῆς ἀξίας του τὸ παράτημον τοῦ Στέμματος τῆς Ἰταλίας.

Τυχάνει δὲ εἰς ἓκ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ ἐν Κατάνη φιλολογικῷ καὶ μουσικῷ συλλόγῳ τοῦ Βελλίνη. Ὁ σύλλογος οὗτος διετέλει ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Οὐμβέρτου καὶ τῆς νῦν βασιλομήτορος Μαργαρίτας, τῆς λάτριδος ταύτης τῆς θείας τέχνης, τῆς εὐγενούς καὶ μεγάλης ὑπάρξεως, ἢ ὁποία τόσῃν ἔδωκε ζωὴν εἰς τὴν καλλιτεχνίαν καὶ τὰ γράμματα, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ μεγάλοι ἐργάται τοῦ Ἰταλικῷ πνεύματος ἀποκαλοῦσι Δεκάτην Μοῦσαν.

Ἡ ζωὴ τοῦ συλλόγου τούτου στηρίζεται ἐπὶ βάσεων καὶ ἡ δρᾶσις του εἶναι μεγίστη. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πρώτου ἰδρυτοῦ καὶ προέδρου Cav. Uib. Giuliano ἐκδίδει φιλολογικὸν καὶ μουσικὸν περιοδικὸν προκηρύσσει διαγωνισμοὺς μουσικούς, ἀπονέμει διπλώματα καὶ βραβεῖα, ἐνθαρρύνων τὴν καλλιτεχνικὴν νεότητα, σκορπίζων τὸν πυρῆνα τῆς δρᾶσεώς του πανταχόθεν ὅπου τὸ καλὸν ἐν κυοφορίᾳ εὐρισκόμενον, δύναται νὰ διαλάμψῃ.

Ἀντάξιός του ὀνόματος τοῦ Βελλίνη ὁ σύλλογος οὗτος ἔχει ὡς μέλη του ὄλην τὴν μορφωμένην Ἰταλίαν, ἢ ὁποία ἀποτελεῖ τὸν φωτοστέφανον τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Βελλίνη. Τὸν φωτοστέφανον τοῦτον στολίζει ὡς ἀκτινοβόλος ἀδάμας ἢ γλυκεῖα καὶ φιλόστοργος σεπτὴ μήτηρ τῆς ἀδελφῆς Ἰταλίας.

Περαίνουσα τὴν μικρογραφίαν τοῦ κ. Πυλίου Φροντίνη, τοῦ ἀόκνως ἐργαζομένου μεγάλου τούτου μουσουργοῦ, τοῦ ἀγαπῶντος τόσον τὴν πατρίδα μας, πιστεύομεν ὅτι ἐξετελέσαμεν ἱερὸν καθήκον.

Ὁ μέγας καὶ παρήγορος ἔρωσ πρὸς τὴν τέχνην ἀνοίγει εἰς τὴν ψυχὴν κόσμους καὶ ὀρίζοντας τόσον ἀπεράντους, ὥστε αὐτὴ διατελοῦσα εἰσέτι ὑπὸ τὴν ἐπή-

ρειαν τῶν ἔργων τοῦ Φροντίνη ποθεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πτῆσίν της. Δυστυχῶς ὁμως ἀναγκάζομαι νὰ σταματήσω ἐκφράζουσα τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν περικλητῆ καὶ γόητα μουσικόν, ὅστις μοὶ παρείξε μίαν τόσον μεγάλην καλλιτεχνικὴν ἀπόλαυσιν.

5 Ἰουνίου 1903.

Ἑλένη Σ. Λάμαρη

ΠΟΙΚΙΛΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ὁ κύων τοῦ ἐγγαστριμύθου. Εἰς ἐγγαστριμύθος εἰσῆλθεν ἡμέραν τινα εἰς τι ἐστιατόριον διὰ νὰ προγευματίσῃ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἐξαισίου ἰσπανικοῦ κυνός, ὃν ἐκάθισεν ἐπὶ καθίσματος ἀντικρῦ του. Κατόπιν, ἀφοῦ διέτρεξε τὴν λίσταν τὴν ὁποίαν τοῦ ἔτεινε τὸ γκαρσόνι :

— Μία σαρδέλλα μὲ βούτυρον !

— Τὸ ἴδιον, γκαρσόν, προσθέτει φωνή τις, ἥτις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ρύγχους τοῦ κυνός.

Τὸ γκαρσόνι κατὰπληκτον ἐκόμισε τὰς ζητηθείσας σαρδέλλας πρὸς τοὺς δύο δικτυμόνας, οἵτινες λεπτὰ τινα κατόπιν διέταξαν πάλιν :

— Γκαρσόν ! ἓνα μπιφτέκι μὲ πατάταις !

— Καὶ ἓνα ἄλλο δ' ἐμέ, ἐπαναλαμβάνει ἡ μυστηριώδης φωνή.

Ἐνῶ λοιπὸν τὸ γκαρσόνι τρομαγμένον ἐστέβρισε τὰς δύο ζητηθείσας μερίδας, εἰς βαθυπλοῦτος Ἄγγλος, καθήμενος εἰς γειτονικὴν τράπεζαν, ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κύριον μὲ τὸν κύνα καὶ τῷ λέγει :

— Ἄ ! κύριε, θὰ ἐγχευάσθητε πολὺ κόπον διὰ νὰ διδάξητε τὸν κύνα αὐτὸν νὰ ὀμιλῇ. Θέλετε νὰ μοῦ τὸν πωλήσητε;

— Ὁχι, κύριε, εἰς οὐδεμίαν τιμὴν.

— Ὡ ! μὴ μὲ πωλήσης, λέγει ἄμεσως ὁ κύων δι' ἰκετευτικῆς φωνῆς καὶ κλητύθουε πρὸς τὸν κύριόν του ἐν ἐξέκείνων τῶν περιπλοκῶν βλεμματικῶν, τῶν ὁποίων μόνον οἱ πιστοὶ κύνες κατέχουσι τὸ μυστήριον.

— Ἐὰν ἐν τούτοις σᾶς προσέφερον δέκα χιλιάδας δραχμῶν, ἐπανέλαβεν ὁ μυλόρδος.

— Παναγίχ βοήθει ! δέκα χιλιάδας δραχμῶν ! Δὲν ἔξέρω, δὲν λέγω ὄχι ! ! !

Ἡ συνδιάλεξις ἐξήκολουθεῖ. Καταλήγουσιν εἰς τὸ νὰ συμφωνήσῃ καὶ ὁ κύριος συγκρατᾷθετα νὰ χωρισθῇ τοῦ τετραπάδου συντρόφου του.

Ὁ Ἄγγλος ἐπλήρωσε μετρητὰ, ἐπέρασε ἓνα σχοινάκι εἰς τὸν λαίμῳ τοῦ δυστροποῦντος ζώου καὶ τὸ τραβᾷ παρ' ὄλην τὴν ἀντίστασίν του.

Ὁ κύων ἐμελλε τέλος νὰ διέλθῃ τὴν θύραν, ὅταν αἰφνης ἠκούσθη νὰ φωνάζῃ διὰ τόνου θρηνητικοῦ, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ἀρχαῖόν του κύριον :

« Ἀφοῦ μὲ ἐπώλησας, θὰ ἐκδικηθῶ δὲν θὰ ὀμιλήτω πλέον ! »

Τὸ γεγονός εἶνε ὅτι ὁ νέος του καὶ πλούσιος κύριος ποτὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ εἰμὴ γαυγίσματα.

Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ γηράματά του ἀγαπᾷ νὰ ἀνατρέχῃ εἰς τοὺς ὠραίους χρόνους τῆς νεότητός του, καὶ αἱ κοινωναὶ εἰς παρελθόν, τὸ ὁποῖον φαντάζονται ὅτι ὑπῆρξεν εὐτυχῆς καὶ σοφόν.

Ernest Lavisse

Τύποις ΝΟΜΙΚΗΣ